

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

DIN SUMAR:

- Pe valuri cu 100 km/h ● Cel mai tânăr bătrîn ● Lei talentați și netaientați ● Și acum — transplantarea creierului? ● Organismul și viitoarea Olimpiadă ● Surprizele gripei ● Femeia-demon și cei doisprezece frați ● 15 000 de tigri? Cutremure provocate de om.

Actrița Viktoria Fedorova

Foto :G. Ter-Ovanesian (A.P.N.)

Sînt periculoase centralele atomice?

PAGINA DE UMOR

O poveste banală
Bunicul meu a fost
superstițios
Marțienii
sînt îngrijați

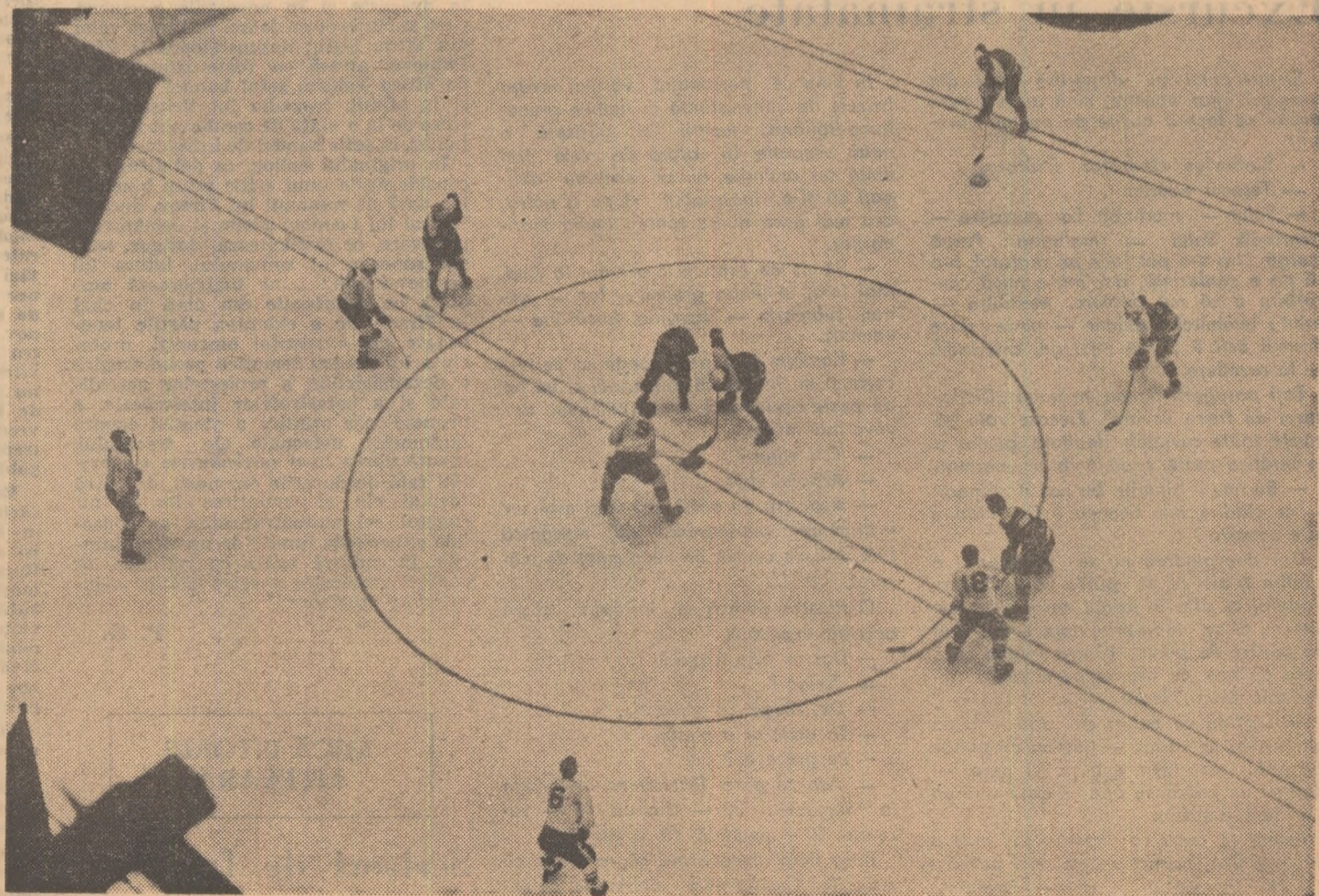
ANUL XXIV

2

(1191)

12 ianuarie
1968

12 pagini, 1 leu

Vremea zăpezilor și a hocheiului pe gheață

Foto: A. Makarov

B. Djumaliev:

Ilustrație la poemul „Manas”

PROZĂ

Excursie în străinătate

Sevastopolul nu dispăruse încă din raza privirilor noastre, când niște sunete stranie se făcură auzite pe puntea vasului:

— Sindrofos, sindrofos, sindrofos.
— Teșecur ederim.

— Salut — merhaba. La revedere — smarladik. Salut — merhaba. Parcă merge. N-o s-o pot face pe oratorul, n-o să țin o conferință, dar într-o mică convorbire o să mă descurc. Merhaba — salut; buelnerek ghider — unde duce drumul ăsta? Și, se înțelege, smarladik — la revedere.

Toți pasagerii fineau în mâini „Dicționarul de fraze uzuale”. Fiecare voia să învețe toate cuvintele deodată, pentru a se înfățișa peste graniță bine înarmat.

— Bu nas il binadir, bu nas il binadir — ce clădire este aceasta? Ce clădire este aceasta?

Dar deocamdată nu se vedea nici o clădire și nici nu se putea zări vreuna. Vaporul se afla în largul mării și împreună cu el se îndreptau spre sud stoluri de păsări. Pe punte cineva repeta cu o voce de bas, ce răsună peste toată întinderea Mării Negre:

— Dați-mi un pahar cu apă — buna bir pahar su vernis — dați-mi un pahar cu apă. Doste nu ena potiri nero — dați-mi un pahar cu apă — date me un bicchiere d'acqua.

Puteai să crezi că nenorocitul moare de sete. Dar imediat puteai auzi urlind:

— Pulita, me le stivali — faceți-mi pantofii. Asta-i pe italienește. Dar pe turcește? — Beniiru ghizmalarini temizlenie. Ce limbă grea! Imi lustruiesc pantofii la Neapole.

În timp ce personalul vasului învăța frazele de circumstanță în limbile greco-turco-italiană, turiștii își găsiseră o nouă ocupație. În afară de cele trei limbi sus amintite, ei se simțeau obligați să și-o însușească și pe a patra, cea mai grea dintre toate: limba marinarilor.

— Să nu ne grăbim. S-o luăm la rând. Mai întâi, în limba greacă: tun — kanon, submarin — povrihio, bucătărie — kambuz.

— Kambuz nu e pe grecește, ci pe turcește și nu înseamnă bucătărie, ci un fel de pește asemănător cu calcanul, dar ceva mai mare.

— Ești sigur?

— Absolut sigur.

— Așa, așa. În acest caz, siaj este un instrument marinăresc, de mecanică fină. Într-un cuvânt, un instrument de măsurat.

O tăcere adâncă se instăpini, după această explicație.

— Dar ce este teugă?

— Teugă?..

— Da, teugă. În general..

— În general e pupă.

— Pe grecește?

— Așa se pare. Dar să ne întoarcem la numără: 30 — trionda, 40 — saranda, 50 — peninda, 60 — exinda.

Între timp începuseră să se zărească malurile Cunoștințele dobândite așteptau acum nerăbdătoare să fie folosite în practică.

Ilf și Petrov

VITRINA

„Hoțul“

de Leonid Leonov

Mai mult decât în acțiunea și eroii lui, în totalitatea romanului cu titlul de mai sus — care a cucerit rapid sufragiile unui numeros public cititor de pe toate meridianele globului, încă de la apariția primei versiuni, în urmă cu patruzeci de ani — se află întreaga izbândă a scriitorului. În cea de a doua versiune, astăzi în vitrinele librăriilor noastre, Leonov a amplificat până la incandescență această totalitate și, cu toate că în propoziția autorului la noua versiune transpare o anumită oboseală pricinuită de recitirea operei, socotită încheiată, impresia noastră e că scriitorul s-a scufundat nu numai fără teamă în „bulboanele istovite de apă“ ale propriei sale opere, ci și cu o adevărată incântare, pe care o transmite pe deplin și lectorului.

Din virful penitei scriitorului se prelinge o fină ironie, care uneori se dezlănțuie corosivă, în polemică directă cu opera lui Firsov, întrucât „Hoțul“ include în paginile sale „un roman în roman“, cel de al doilea aparținând personajului amintit. Pondere principală o are, însă, sarcasmul subtil, care colorează întâmplări și atitudini extrem de diferite, din gama atotcuprinzătoare a valorilor tragice, imprumutând, însă, și de la acestea nuanțe neobișnuite, inexistente în viața de fiecare zi. Transferul de ironie spre evenimentele și eroii cărții și modulațiile insolite ale ironiei în contact cu evenimentele și eroii cărții alcătuiesc tocmai nota originală a romanului. Pentru că, să nu uităm, acțiunea se petrece în mediul lumii interlope moscovite din perioada N.E.P.-ului, în mijlocul căreia scriitorul a descoperit multe din valențele durerii omenești, pornind de la convingerea că orice crimă de viață reprezintă „un cristal bine încheșat, cu participarea tuturor elementelor existente în lume“.

În lumea aceasta de pungăși și prostituate, de negustori de sezon și de actori de circ, de femei jignite în existența lor strălucitoare sau cenușie, durerea se înfățișează sub cele mai surprinzătoare chipuri, iar nenorocirea se travestește sub măștile cele mai neașteptate. Nenorocirea e în acest roman o apariție proteică, atotcuprinzătoare: îngînată, scîncită, ca în cazul Taniei Vekșina, cu dragostea ei amară față de Zavarihin; furioasă, dezlănțuită la Mașa Dolomanovna, pingărită de obtuzul Aghei; grotescă și umilitoare, la bătrînul Maniukin; absurdă, cutremurătoare și ridicolă la Sanka Bicicletă; la crimogenă la început și crîncenă, mai târziu, la Xenia, persoană de condiție socială superioară devenită femele de stradă; oribilă în nimicnicia ei, la Donka, băiat frumos, altădată norocos în dragoste și în operațiile nocturne, poet și cîntăreț cu faimă în lumea celor din afara legii; dezagustătoare la Zina Balueva, atrasă cu toate simțurile ei de Mitea Vekșin, șeful bandei de hoți; și în sfîrșit, tragedia lui Vekșin, care trece de la o viață de combatant revoluționar, la șefia bandei de infractori.

În originalul epilog, ce debutează cu considerațiile unui critic puțin binevoitor față de romanul lui Firsov, deci de fapt al lui Leonov, găsim și următoarea precizare, ce explicitează, desigur, sensul superior al romanului, latura lui dostoevskiană: „...ne îngrijorează tendința ce răbufnește din cînd în cînd la Firsov, de a examina părțile tenebroase ale existenței omenești, preferința lui pentru tematica pseudotragică a dezamăgirilor, a proiectelor nerealizate și a catastrofelor intelectuale, o primejdioasă ațintire a atenției asupra fantomelor detronate ale trecutului, manifestarea unei nesățioase curiozități față de durerile omenești, de parcă tocmai ele și amintirea lor, iar nu cugetul cel atotpătrunzător, ar consolida experiența lumii: de parcă și durerile, în măsură egală cu rațiunea, ar conferi vesnicelor noastre căutări o înșățietate creatoare!“

P. G.

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

Scrisori de familie

În anul 1878, revista „Vestnik Evropi“ publica pentru prima oară după moartea lui Pușkin, scrisorile poetului adresate soției sale, Natalia Nikolaevna, și

cartea

soacrei sale, Natalia Ivanovna Gonciarova. De tipărirea corespondenței s-a îngrijit Ivan Turghenev, și în calea lui s-au ridicat numeroase piedici.

Scrisorile se aflau în posesia fiicei marelui scriitor rus, Natalia Alexandrovna Pușkina și ea a fost aceea care i-a cerut lui Turghenev să vegheze la editarea lor. Dar frații Nataliei se opuneau cu vehemență publicării. Mai ales fratele mai mare al scriitorului, Alexandr Alexandrovici Pușkin, care deținea cele mai importante manuscrise ale tatălui său, era categoric împotriva. Motivul se poate deduce din următoarele rânduri, incluse într-o scrisoare a lui Turghenev către M. M. Stasiulevici: „În legătură cu scrisorile lui Pușkin! De la ultima mea scrisoare, le-am primit și le-am citit. Sint foarte interesante, dar cit de indicată este publicarea lor, e altă chestiune. Trebuie eliminat din cuprinsul lor ceea ce este mai interesant, deoarece Pușkin nu-și menaja deloc soția și se exprima în termeni foarte duri față de părinții ei și ai lui, față de diferitele lor cunoștințe etc.“

Scrisorile fuseseră dăruite de Natalia Nikolaevna fiicei sale, într-un moment greu pentru aceasta din urmă, tocmai cu scopul de a fi publicate, spre a-i ușura existența amenințată de serioase privațiuni materiale.

LITERATURA ȘI VIAȚA

400 de biografii

Romanul lui Makarenko, „Poemul pedagogic“, intrunește și astăzi sufragiile unui mare număr de cititori de pe toate meridianele globului, prin vigoarea caracterelor și prospețimea descrierilor. Eroii romanului au fost, după cum se știe, recrutați dintre membrii coloniei de copii pe care a înființat-o și condus-o Makarenko, cu rezultate strălucite pentru destinul membrilor ei.

Pensionarii fostei colonii au pășit de mult pragul vieții, afirmându-se ca cetățeni destoinici ai țării lor. Iată o de pildă pe Niusia Krasnikova. Ea și-a început munca la un strung în atelierul coloniei, unde au apărut primele aparate de fotografiat marca „FED“. Astăzi Niusia Krasnikova lucrează ca inginer la o fabrică din Harkov. E demnă de reținut și evoluția lui Nikolai Ivanov. El a fost internat în colonie pentru furtul unui colier de mărgelă din vitrina unui magazin. Fostul colonist nu poate, desigur, să-și aducă aminte de fapta lui decât cu mult umor, de vreme ce acum este directorul unei întreprinderi care produce bijuterii de gablonț.

Mulți dintre foștii coloniști și eroii cărții lui Makarenko și-au jertfit viața în slujba patriei. Cititorii romanului își aduc aminte, desigur, de năvășul Burun, una și aceeași persoană cu colonelul Suprun, care a murit eroic în bătălia Stalingradului. Rusanov și-a dat viața la Halhin-Gol, marinarul Iasa Simonenko a murit la Sevastopol, Denis Kudlații („Gurguli“), președinte de colhoz, a fost spînzurat de hitleriști, ca partizan.

Unul din eroii romanului amintit, Semion Karabanov, pe numele lui adevărat Semion Afanasievici Kalabalin, a urmat agronomia, dar și-a descoperit ulterior vocația fostului său pedagog devenind director de case și colonii pentru copii. Împreună cu soția sa, el a crescut șase copii proprii și opt înfiați. Aproape toți au ajuns pedagogi și își desfășoară activitatea în Siberia și Caucaz, în Ucraina, la Riazan și în multe alte republici și regiuni din U.R.S.S.

INDUSTRIE EXTRACTIVĂ

În inima Asiei

Un globetrotter (englez, firește) s-a oprit prin 1910 pe malul Eniseiului, la câteva sute de metri mai jos de confluența celor două râuri care alcătuiesc fluviul. Călătorul a declarat că se află exact în „inimă” Asiei, la mijlocul drumurilor între Oceanul Înghețat de Nord și Oceanul Indian pe de o parte și între Munții Urali și Coasta Pacificului pe de altă parte. Tot el stabilise de altfel și centrul geografic al celorlalte continente. Calculele sale au rezistat la verificările ulterioare, așa că acum câțiva ani s-a înălțat acolo, în orașul Kizil, capitala R.S.S.A. Tuvine, un obelisc pe al cărui soclu stă scris cu litere chirilice și latine „Centrul Asiei”. Pe soclu e așezat un glob pământesc din care țîșnește un vîrf subțire și înalt.

În Tuva se aude adesea povestea păstorului care, întreg de avere sa, a bătut cu piciorul în pământ zicînd: „Aici zac bogățiile mele”. Speranțele și visele seculare ale poporului au început să se adevărească. Deși pînă acum nu s-a prospectat geologic decît o cincime din teritoriul țării, se poate spune cu certitudine că, afară de petrol și diamante, subsolul conține tot tabelul lui Mendeleev. Kizil este așezat pe hîulă; prima exploatare la zi a și început să funcționeze la 10 km de capitală. Numai în această zonă zăcămintele se ridică la 10 miliarde de tone. La 100 km de oraș se găsește, în cantități considerabile, cel mai bogat minereu de zinc din Uniunea Sovietică cu 10 la sută metal față de cele 3—4 la sută pe care se poate conta în mod

În Tuva lucrează 300 de geologi care caută să smulgă munților neospitalieri secretele păzite cu strășnicie de milenii

obișnuit. Căutătorii de comori moderni au avut o zi norocoasă cînd, în munții neumblați, au dat peste cobalt pur. Acolo unde păstorii își instalau doar rareori turtele, se construiește un mare combinat și se naște un oraș nou. Concomitent se lucrează și la prospectarea zăcămintelor de mercur, a căror exploatare va începe la sfîrșitul anului. Subsolul Tuvei mai adăpostește iod, sare gemă, cupru, multe metale rare, chiar și aur.

În apusul țării, la Ak-Dovurak, activitatea se concentrează asupra azbestului neinflamabil și acidorezistent, fără de care nu se mai poate închipui o industrie modernă. Mineralul „bărbos”, compus din fibre albastre-verzute mătăsoase și strălucitoare, se întîlnește literalmente pe toate drumurile. Cu cît are fibrele mai lungi, cu atît este mai prețios. În general merită să fie exploatat chiar cînd fibrele sînt de 5 mm. Azbestul de Tuva este însă de calitate superioară avînd adesea fibre lungi de 4,5 cm. De pe terasele săpate de screpere în exploatarea la zi, minera-

lul pătrunde în combinat, o clădire modestă dar cu instalații de ultimul tip, dirijate de la pupitrul de comandă al dispeceratului, și se imbarcă apoi, sub formă de baloturi presate, în camioanele care îl transportă spre numeroase centre industriale. Primele baloturi au fost livrate în 1964. Pentru moment, fabrica produce doar 2 la sută din azbestul sovietic, deși regiunea conține o cincime din toate zăcămintele cu fibre lungi. Pînă în 1970 producția se va dubla și azbestul de Tuva se va situa atunci pe locul doi din punct de vedere cantitativ, imediat după celebrul oraș Asbest din Urali.

— Miine va trebui totuși să chem tehnicianul...

Desen de V. Tamaev

NAVIGAȚIE

Pe valuri, cu 100 km/h.

Portul Gorki, pe maiestrosul fluviu Volga. Pe firul apei nu mai circulă decît rapidele nave de tip „Raketa” care, pînă cînd albia va fi încălțată de ghețuri, continuă să asigure serviciul pe liniile locale. Celelalte ambarcații — iahturi, vedete, precum și macaralele plutitoare sau dragele — au fost de mult transportate de harnicele remorhere spre locurile de iernat, pe cale și în hangare. Dar iată că din aval își face apariția o navă cu o siluetă modernă, deosebită. Pe măsură ce se apropie, stîrînd imense jerbe de apă cu turbinele ei cilindrice, ca de avion, situate în lungul bordurilor, se poate observa că este mult mai mare decît „Raketa” cu care s-au obișnuit riveranii Volgăi. E „Burevestnik”, o nouă navă cu aripi portante construită la șantierele din Sormovo, care poate lua la bord 150 de persoane și dezvoltă o viteză de 93 km/h.

Calea pînă la atingerea unor astfel de performanțe — a declarat presei Ivan Erlikin, constructor principal adjunct al navei cu aripi portante — nu a fost lipsită de asperități. Primul vas de tip „Raketa” a părăsit șantierele în urmă cu zece ani. E o navă-diesel rapidă de o concepție cu totul nouă, datorită lui Rostislav Alexeev, laureat al Premiului Lenin. Pînă la ea se părea că, deși tehnica progresa mereu, viteza navelor nu va putea fi schimbată în așa măsură încît să rivalizeze cu mijloacele de transport terestre și cu atît mai puțin cu cele aeriene. Crearea de vase „înaripe” a realizat în acest domeniu o adevărată revoluție, căci viteza s-a triplat imediat. Astăzi navele sovietice, rapide și elegante, circulă nu numai pe fluvii și mări artificiale, ci și pe mările adevărate.

Navele cu aripi portante construite pe șantierele din Sormovo pot fi întîlnite în numeroase țări. Anul trecut „Raketa” a fost expusă la Expoziția universală de la Montreal, iar presa din Canada și S.U.A. i-a comentat pe larg calitățile, subliniind că inginerii sovietici s-au numărat printre primii care, depășind stadiul experiențelor, au trecut la construcția practică a acestui tip original de navă și la exportarea lui. În cursul a zece ani, birourile de proiectări de la Sormovo au acumulat o mare cantitate de date, pe baza cărora s-a trecut la realizarea de noi tipuri: „Meteor” cu 116 locuri, „Vihr” cu 300 etc. „Kometa” nu are decît 100 de locuri, dar poate înfrunta valuri de un metru și jumătate.

Specialiștii nu consideră viteza „Burevestnikului” ca o limită, căci la următoarele modele motoarele cu turbine perfecționate vor permite o sporire și mai mare a vitezei. Paralel, în vederea folosirii acestui tip de navă și în apele puțin adînci, se lucrează la reducerea pescajului, ceea ce echivalează cu o creștere a capacității de înaintare.

INDUSTRIE ALIMENTARĂ

Răzbunarea berarului

Bătrînii din orașul Kuibișev povestesc că un cetățean din localitate nu se împăca cu berarul din capitala guberniei învecinate, Ufa și jurase să se răzbune pe el. În acest scop și-a deschis propria lui fabrică în 1881. Întreprinderea s-a dezvoltat rapid, reușind să o concureze pe cea din Ufa, pînă cînd a obligat-o să dea faliment, după care și-a continuat liniștită ascensiunea.

În arhiva fabricii se păstrează un album editat în 1906, cu ocazia aniversării a 25 de ani de la înființare. Cu tot caracterul său de reclamă, albumul conține și unele date interesante. În introducerea se arată că întreprinderea avea pe atunci 750 de muncitori; necesarul de energie era asigurat de două motoare cu abur, cu o capacitate totală de 450 C.P., și de trei dinamuri. În hale erau instalate 35 de motoare electrice și 17 ventilatoare. Producția anuală se ridica la 200 000 hectolitri și zilnic se umpleau cu bere 80 000 de sticle.

Spre sfîrșitul anului trecut fabrica din Kuibișev a scos o nouă broșură care se ocupă de ultimii 50 de ani. Din ea rezultă că personalul fabricii a crescut foarte puțin ca număr, dar s-a modificat ca structură, o cincime fiind constituită din ingineri și tehnicieni. Această

Se eliberează certificatul de calitate al berei „Jiguliovskoe”

schimbare a fost cerută de gradul înalt de mecanizare a producției. Toate procesele importante, de la prelucrarea materiei prime pînă la ambalarea produsului finit, sînt mecanizate. Aproape jumătate din muncitori stau în fața unui pupitrul de comandă și deservesc mașinile apăsînd pe butoane. Impresionante sînt pivnițele, a căror lungime se ridică la cîteva kilometri. În uriașe rezervoare metalice de culoare deschisă, berea se maturizează pe îndelete la răcoare. Pentru gustul, nuanța și buchetul ei, pentru că nu se urcă la cap și potolește repede setea, berea „Jiguliovskoe” se bucură de

preferința consumatorilor în toată Uniunea Sovietică.

Combinatul umple zilnic 130 000 de sticle și livrează anual 550 000 de hectolitri, în afară de băuturile nealcoolice, limonade și cvas, pe care le mai produce. Față de cererea mereu crescîndă, s-a prevăzut o dublare a producției pînă în 1970. Ea nu va fi realizată prin extinderea suprafeței ocupate de instalații, ci prin reconstruirea întreprinderii, operație care a și început.

TRANSPORTURI

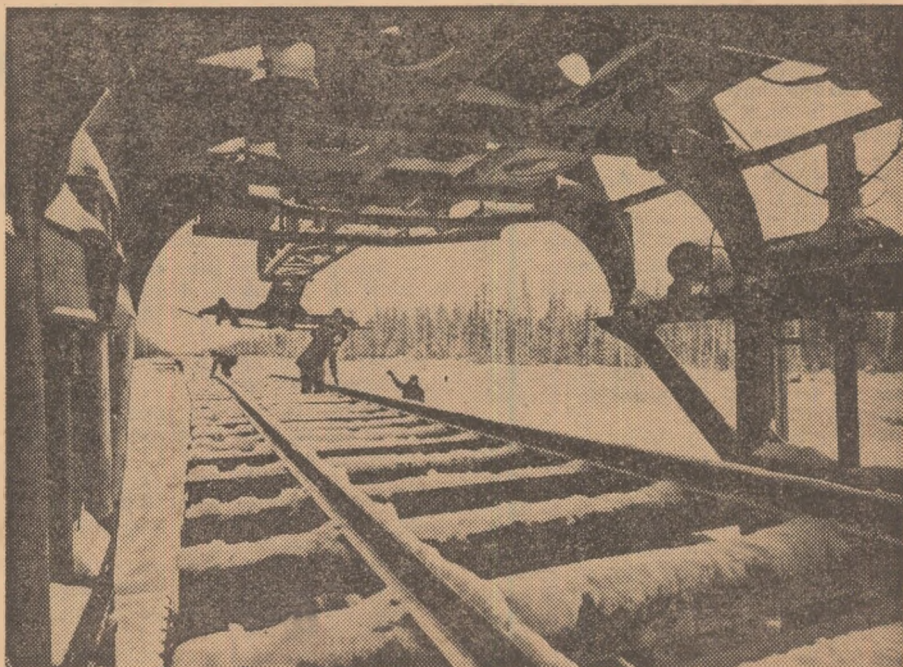
Cresc șinele în taiga

Avionul parcurge 20 000 de kilometri în 24 de ore, zburînd în lung și în lat deasupra Siberiei. Trenul are nevoie de mai bine de o săptămînă pentru a ajunge din Urali la Oceanul Pacific. De la mii sau sute de metri înălțime se pot face însă doar cîteva operații (prospectări, transporturi limitate în puncte extrem de greu accesibile) și nu se poate asigura cucerirea și exploatarea suficientă a unei întinderi atît de mari. Iată de ce calea ferată este și va rămîne principalul mijloc de transport al variatelor și imenselor bogății siberiene dintr-o regiune a ei într-alta, ca și spre partea apuseană a Uniunii Sovietice.

Cei 1200 de salariați ai „Sibghiprotrans”-ului (Institutul de proiectare a transportului pe căile ferate în Siberia) din Novosibirsk nu au însă nimic împotriva aviatorilor. Din contra, îi apreciază foarte mult și apelează adesea la ei, căci au de construit căi ferate tocmai acolo unde nu există încă nici o altă posibilitate de transport. Și au mult de lucru: din cei 7 000 km planificați pentru întreaga Uniune Sovietică în actualul cincinal, 4 000 trebuie să răsără în Siberia și Kazahstan.

Deocamdată, se stabilesc legături între linia transsiberiană existentă și centre importante din apropierea ei („apropiere” la unitățile siberiene de măsură înseamnă sute de kilometri!). Sectoarele în lucru sînt: Tiumen-Tobolsk-Surgut; Acinsk-Maklakovo; Reșotî-Boguciani; Ust-Kut-Kirensk. Toate sînt situate la nord de transsiberian și se desfac ca un evantai spre zăcămintele de petrol, de minereu sau de cărbune, traversînd nesfîrșite păduri seculare. Cele mai greu de construit și mai costisitoare nu trec peste văi și prin tuneluri, ca într-alte locuri, ci peste cîmpii mlăștinoase, tăiate de cursuri mari de apă.

Prevăzută pentru un viitor ceva mai îndepărtat, „Sevsib”, linia siberiană de nord, care va lega Tiumenul de Amur, se află abia în stadiul de elaborare a proiectului. Ea nu va fi mult mai scurtă decît sora ei mai mare (care are 6 000 km) și va avea de luptat cu un teren mult mai dificil. Diverse puncte de pe traseul ei sînt cunoscute de pe acum. Tiumen și Surgut în apus și, la vreo 2 000 km spre răsărit, Ust-Kut și Kirensk. Probabil că lîngă Tindinsk, în regiunea Amurului, va intra în rețeaua extrem orientală. Ce poduri vor trebui construite peste Irtiș, Obi, Angara, Enisei și Lena! Dar nici alte lucrări nu se compară cu cele de pe traseele obișnuite: astfel, într-o regiune deosebit de mlăștinoasă, 22 de poduri se vor ține lanț pe numai 100 km. Cu tot ajutorul neprețuit al tehnicii moderne, nu va fi ușor. Dar Sevsib este necesară pentru exploatarea bogățiilor din jurul Bialului și din sudul Iakutiei.

Montorii de la „Zapsibtransstroï” se grăbesc să așeze șinele pe linia Asino-Beliar în timpul înghețului, căci o dată cu venirea primăverii regiunile mlăștinoase devin inaccesibile

UN MOTOCICLIST ÎN NOAPTE

X.

Pe urmele unei crime

Asasinarea inginerului Oseev i-a adus în orașelul siberian Kolodin pe maiorul Komolov (care s-a îmbolnăvit, însă, curind și a fost înlocuit de maiorul Pomiluiiko) și pe narator, tânărul locotenent Pavel Cernov de la miliția judiciară a regiunii, care, împreună cu căpitanul Komarovski, șeful miliției din localitate, au început cercetările. Primele dovezi îndreaptă bănuielele către un vecin al victimei, vânătorul Șabașnikov. Dar căpitanul Komarovski și locotenentul Cernov au îndoieli. Ei cred că pumnalul și cizmele i-au fost furate lui Șabașnikov în ajunul crimei de către adevăratul asasin, care s-a folosit de ele. Deși funcționarul Andanov de la poștă, care s-a numărat o vreme printre suspecți, are un alibi bun, unele coincidențe stranii îl fac pe tânărul locotenent să-l bănuiască în continuare și să caute împotriva lui probe noi. În această direcție, Cernov întâmpină însă dificultăți din partea maiorului Pomiluiiko, care e convins de vinovăția lui Șabașnikov.

— Încă o întrebare. Tu îl socotești pe Andanov un adevărat demon. Pune la cale un plan foarte amănunțit, riscă... ucide chiar. De ce? Este un om cu existența asigurată, liniștit, modest. Și deodată... vezi și tu că versiunea pe care o susții e șubredă.

— Cred că nu banii au constituit mobilul crimei. De altfel nu știm ce cuprindea jurnalul lui Oseev.

Cu alte cuvinte, după părerea mea, jaful n-a jucat aici nici un rol. Oare să fie vorba de încheierea unor socoteli mai vechi? Dar drumurile lui Andanov și Oseev nu s-au întâlnit niciodată... Și dacă se cunoșteau, totuși? Îmi amintesc de odaia lui Andanov, de fotografiile înrămate atârnate pe pereți. Chiar atunci m-am gândit că există oameni pe care nu ți-i poți imagina copii. Ei au venit pe lume fără tinerete, fără trecut. Sau se tem de trecut? Iar teoretizezi, locotenente?

— E mai degrabă material pentru un roman, Pavel.

Da, lui Pomiluiiko nu-i plac „teoreticienii”. Cazul pe care îl anchetează trebuie închis, iar eu propun un drum lung și nesigur.

— Privește ce drăcovenie am descoperit! — îmi spune apoi maiorul în timp ce scoate dintr-un sertar o brichetă veche meșterită dintr-un tub de cupru. — Aprinde-o!

Fitulul începe să fumege, dar pînă la urmă se aprinde. Măi murdăresc pe degete de benzină, căci „mașina infernală” curge.

— În legătură cu furtul pumnalului am percheziționat încă o dată casa lui Șabașnikov — mă lămurește el. Păcat că tu și Komarovski n-ai dat atenție brichetei... Mănușile criminalului au fost îmbibate cu benzină avînd un mic adaus de ulei, nu? E simplu. Șabașnikov își umple bricheta cu benzină dintr-o damigeană pe care a luat-o de la un vecin al lui, Zuenkov. Iar damigeană conține carburant pentru scuter, înțelegi? Deci benzină amestecată cu ulei.

Apoi Pomiluiiko începe să arunce în sus bricheta ca pe o minge.

— Iată și dezlegarea misterului — urmează maiorul. — Eu așa văd lucrurile: Șabașnikov n-a vrut să aprindă lumina în casă și s-a folosit de brichetă. Așa și-a pătat mănușile cu benzină.

Maiorul are dreptate. Ar fi trebuit să cercetăm și bricheta.

— Totuși eu voi încerca să găsesc dovezi în sprijinul versiunii mele — îi spun. Sînt sigur că am să izbutesc.

— Încăpăținatule, încăpăținatule! — ripostează Pomiluiiko.

Maiorul nu vrea să mă oprească să-mi continui cercetările, dar nici nu mă pot aștepta la vreun ajutor din partea lui. Cum ar trebui să procedez în această situație?

Arsura pe care Andanov vrea s-o prezinte drept contuzie nu constituie, pentru moment, o dovadă. E mai degrabă un punct de pornire în complicatul proces care se numește ipoteză. Îmi trebuie probe. Și am să le găsesc, căci nu există criminal care să nu lase măcar un indiciu. E o axiomă pe care o știe orice începător. În cazul nostru, e vorba mai întii de motocicletă. Unde o fi fost ascunsă? Trebuie să plec din nou la Lihoe, pe aceeași potecă primejdioasă. Un singur om îmi poate fi de ajutor în taiga: Keșa Turhanov, pădurarul.

Dimineața mă sună Komarovski:

— Keșa te va aștepta la Lihoe, în gară. L-am rugat să se intereseze unde a vînat Andanov în ultimele zile.

Urc cu teamă pe motocicletă. Mîna bandajată abia poate apuca ghidonul. Nici o unsoare a doctorului Malevici nu-mi poate alina durerea. Și pe deasupra trebuie să dovedesc că de la Lihoe la Kolodin se poate ajunge în cincizeci de minute.

Sînt semne că iarăși va ploua. Merg încet, cercetînd cu luare aminte poteca. Cred că asasinul a străbătut-o de multe ori înainte de a-și pune planul în aplicare. Drumul coboară direct spre apă. E foarte accidentat. Nu înțeleg cum de a cutezat Lena să se avînte pe el în puterea nopții. Dar unde-i podețul? Căci ea mi-a vorbit despre un podeț, construit de un „suflet milostiv”.

Uite-l colo sus, exact în locul în care malurile abrupte se apropie cel mai mult între ele. Patru birne groase și mi-gălos cioplite, fixate cu scoabe. E destul de lat ca să poată trece pe el o motocicletă. Pe iarbă sînt niște așchii albe. Miroase a smoală. E un pod nou, trebuie că a fost construit de curind. La țanc. Încă o coincidență.

Stîncă vrăjitorului

...Keșa Turhanov mă așteaptă pe potecă, lingă o haltă de încrucisare. Șade, adus din spate, cu pipa lipită parcă de buze, pe trunchiul unui copac doborît la pămînt.

— Șeful m-a rugat să vin — îmi spune el. — Andanov a fost în ultimele zile în cabana vînătorească Bicikovaia. Se pare că a meșterit un podeț.

Cabana Bicikovaia este o construcție veche din birne, pe care vînătorii n-o mai frecventează de mult. Căci sălbăticiunile au plecat de parte de Kolodin, devenit acum prea zgomotos pentru ele.

— Din ce ai dedus asta?

— Am găsit pe jos talaș scuturat de pe haine. Înainte cabana era curată, eu o măturasem.

— Ești sigur că Andanov s-a adăpostit în ea?

Turhanov își scutură pipa în palma aspră. Cenușa, încă fierbinte, stă ca într-o scrumieră.

— Știi ce fel de tutun e ăsta? Din rădăcinoase... ceva simplu. Andanov însă fumează tutun cu miere, parfumat. Numai el folosește sortul.

— Ascultă, Keșa. Trebuie să ascund motocicletă în preajma gării! Unde ar fi mai bine, după părerea dumată?

— De ce s-o ascunzi?

— Nu vreau să fie văzută, înțelegi? — Înregulă, anchetatorul. Dă-mi o clipă de răgaz să mă gîndesc. — După care continuă: — Trebuie să cercetăm groapa lui Savkin.

Groapa nu e adîncă, bare mai degrabă o căldare mică acoperită cu tufisuri.

— De aici s-a luat nisip cînd s-a construit drumul — îmi spune pădurarul, apoi se vîră în groapă și începe să răscolească crengile rupte de vînt. Dar ploaia a spălat urmele.

Podețul construit de Andanov, interesul lui pentru aceste locuri plicticoase, nefrecventate de vînători sînt lucruri care-mi dau de gîndit. Nu pot fi simple coincidențe. Acum nu eu caut faptele, ele îmi vin în întîmpinare. Deci sînt pe calea cea bună.

— Ia vino puțin încoace — mă strigă Keșa dintr-un tufiș.

În acest loc crengile dese au ferit pămîntul de ploaie. Pe nisip s-a întipărit o urmă de roată. Lingă ea observăm o pată întunecată; probabil a curs ulei din carburator. Deci motocicleta era așezată pe o parte. Mai găsim și o fișie de pînză îmbibată cu ulei. Și atîta tot.

Desen de V. Kovenatki

— Keșa, mergi cu mine la Polunino?

— Vrei să cauți motocicleta?

— Da. Numai că nu văd cum i-am putea da de urmă.

— Cred că ar trebui cercetat lacul Lihoe. Cunoști Stîncă vrăjitorului? Te previn, însă, că e foarte primejdioasă, un adevărat mormînt pentru cei ce cutează să coboare pe ea.

De la gara Polunino la Stîncă vrăjitorului se merge pe o potecă îngustă. Pe ea circulă turiștii ca să admire lacul care e splendid. Se vorbește mult și despre adîncimea lui — se spune că ar avea vreo trei sute de metri. Dacă asasinul a zvrilit motocicleta de pe Stîncă

ca vrăjitorului, n-o mai putem găsi... Oare liniștitul și corectul funcționar de poștă să aibă o minte atît de ascuțită? Nu-mi vine să cred.

Stîncă, dreaptă ca un perete, coboară spre apă. E netedă și spălată de ploaie. Sub mine este doar o mică cornișă de vreo șase metri.

— Ai o frînghie, Keșa?

Pădurarul e om prevăzător. Legăm două frînghii una cu alta. Numai mîna de nu mi-ar face bucată. Încep să cobor; într-un loc se observă că piatra a venit în contact cu un metal. Dovadă o zgîrietură albă, proaspătă. Cioburile de sticlă împrăștiată pe cornișă par niște fragmente de mineral prețios. Adun cu grijă câteva cioburi. E sticlă cu nervuri de la un far. Încă o coincidență.

— Mai trăiești, anchetatorul? — se interesează Keșa de sus.

Trăiesc. Încep să escaladez stîncă, dar numai după ce mă odihnesc puțin. Trebuie să-mi cruț forțele; toate aceste descoperiri nu fac doi bani dacă nu voi putea dovedi că asasinul a putut ajunge de la Lihoe la Kolodin în 50 de minute.

Lovitură de teatru!

...Dau buzna în camera lui Pomiluiiko, uitînd să și salut. Maiorul e nedumerit.

— Ce-i cu tine, Cernov, de unde vii în halul ăsta?

Se pare că, într-adevăr, nu prea am o înfățișare prezentabilă.

— De la Lihoe... În 52 de minute... E greu, dar posibil!

— Bea puțină apă. Ești energic, n-am ce zice. A știut Komolov pe cine să-și ia ca ajutor. Și eu am o veste pentru tine: Șabașnikov „a depus armele”.

Noroc că șed pe scaun.

— Da, a mărturisit. A și semnat.

— Atunci cum rămîne cu Andanov? — îngăim eu. Căci el...

Îi relatez maiorului rezultatele călătoriei mele. Pomiluiiko mă ascultă cu luare aminte, apoi se încruntă.

— Interesante observații. Dar nu există nici o dovadă. A construit un podeț? Ei și? S-a ars la picior... Să presupunem că s-a atins de fierul de călcat. Acasă, înainte de plecare.

— Dar înainte de asta nu șchiopăta, sînt sigur.

— Ei, n-a simțit imediat durerea. Tu susții că el ar fi putut ucide. Crezi că e suficient pentru procuratură?

— Noi lucrăm numai pentru procuratură? Omul...

— Omul, omul! Șabașnikov este în mîna noastră. Vrei să încurci itele? Să intrăm în impas? Nu ai nici o dovadă evidentă și cred că nici n-o să ai.

Maiorului îi plac lucrurile clare. Șabașnikov a recunoscut. Punct. A semnat.

— De altfel, ajunge atîta anarhie. De acum încolo ai să lucrezi numai conform indicațiilor mele, e limpede?

A rămas un singur om cu care nu m-am întâlnit și care ar putea spune multe. Soția lui Andanov.

Mă duc din nou la doctor. Bandajul e plin de sînge și s-a întărit ca ghipsul. Dar acum am nevoie de Malevici nu numai în calitatea lui de chirurg. Dacă știe exact unde se află soția lui Andanov mă duc imediat la ea.

— Nu te îngrijești de loc, locotenente. Te doare rău? Foarteceale, soră!... Ai auzit de septicemie? Dacă nu-mi urmezi prescripțiile o pățești. S-ar putea chiar să te internez în spital.

Are miini de aur. Puternice și delicate în același timp. Todeauna i-am simpatizat pe chirurgi. Munca lor seamănă cu a noastră. Fiecare pas, fiecare mișcare a lor e legată de soarta cuiva. Ca și noi, n-au nici ei voie să greșească.

— Spune-mi, doctore, soția lui Andanov s-a tratat la policlinica dumneavoastră? Unde e internată acum?

Viktor Smirnov

(Va urma)

CINEMA

Șut, încă un șut!

Stadionul „Dinamo” din Leningrad. Un înaintaș, scăpat de sub paza apărării, ținește spre poarta adversă. Șut, încă un șut — și mingea se oprește în plasă. Portarul o repune în joc cu o expresie care arată nu numai neceaz ci și o cumplită oboseală. De altminteri toți fotbalistii au fețele obosite, istovite. În tribune s-au adunat soldați și marinari cu puști și automate, băieții slăbuți cu ochi arzind de foame și de curiozitate. În spatele porților au fost instalate tunuri anti-aeriene. Un spectacol cu totul neobișnuit pentru un meci de fotbal. De ce?

Pentru că meciul s-a jucat de fapt în primăvara anului 1942, în Leningradul sufocat de blocadă. Sfidând dușmanul care îi strângea în clește, foamea, istovirea, fotbalistii din echipa „Dinamo” și din selecționata garnizoanei locale au hotărât să întîmpine sărbătoarea de 1 Mai pe terenul de joc. Pentru spectacolul fotbalistic jucătorii au venit direct din tranșee sau de pe navele militare. Cîțiva ostași, care n-au putut scăpa decît în ultima clipă, au fost aduși de o șalupă pe canalul Malaia Nevka aproape pînă în vestiar. Și meciul s-a disputat. El a fost transmis prin radio, ajungînd pînă în primele linii, în secțiile fabricilor și uzinelor, în spitale. Cei ce n-au putut să-l urmărească direct, au palpitat de la distanță la fazele spectaculoase care, în ciuda condițiilor speciale, n-au lipsit.

Așa a fost realitatea. Azi, ea reînvie în fața camerelor de luat vederi. La studioul „Lenfilm” se fixează pe peliculă acest episod din viața sportivilor sovietici. Pe stadion se află doi dintre eroii meciului autentic: Boris Oreșkin, care a fost adus cu șalupa aproape pînă în vestiar și Viktor Semionov. Prezența lor este foarte necesară. Ei povestesc actorilor despre meci și despre publicul din acel neuitat an 1942, urmăresc ca veridicitatea să fie maximă. Viktor Korșunov și Valentin Smirnițki, interpreții rolurilor principale, ascultă cu atenție sfaturile celor doi consultanți. Pe urmă intră în dispozitivul de joc, aparatul își fixează asupra lor ochiul atotvăzător și filmările continuă. Șut, încă un șut...

„Șut, încă un șut” este doar unul dintre filmele care figurează în planul pe 1968 al studioului leningrădean. Pe platoul alăturat se ecranizează piesa „Intervenția” de L. Slavin, operă de o vervă scriitoare pe care o va transmite publicului o echipă de „mari” ai ecranului sovietic: Iuri Tolubeev, Serghei Iurski, Rufina Nifontova, V. Visoțki, V. Zolotuhin. Printre ei vom întîlni fața expresivă, emaciată a regizorului Marlen Hufiev.

MUZICĂ

Senație asiatică

Istoria muzicii nu cunoaște multe femei dirigoare. Pînă acum, bagheta a fost oarecum inaccesibilă reprezentanților sexului slab. La pupitru e nevoie de mină forte!

Nu vom insista asupra motivelor acestei stări de fapt, ele sînt la îndemîna tuturor, vrem numai să subliniem că și în acest domeniu — ca și în regia teatrală și cinematografică, de exemplu — a sunat sfîrșitul monopolului masculin. În rîndurile de față vom prezenta o tînără dirigoare care face cinste acestei nobile profesii.

Apariția ei la pupitru a stîrnit o

dublă senzație: femeie, și pe deasupra din Asia, dintr-o țară în care pînă nu de mult femeile stăteau mai jos decît bărbații nu numai în viață ci și în moarte — mormintele lor erau săpate cu un metru mai adînc pentru ca sîcricile să nu se afle la același nivel!

Eroina noastră se numește Dilbar Abdurahmanova. Ea se trage dintr-o familie de muzicieni uzbeki și, după ce a încercat cîteva instrumente, și-a dat seama că are destulă forță pentru a le stăpîni pe toate, plus vocea omenească. Și-au dat seama nu numai ea, ci și pedagogii care au format-o. Așa a ajuns dirigoare la opera din Tașkent, unde a debutat cu „Aida” de Verdi. Munca la această partitură extrem de dificilă, care cere din partea muzicienilor o măiestrie sigură și forță emoțională, a fost pentru Dilbar Abdurahmanova un adevărat examen de maturitate creatoare.

După șase ani de activitate, repertoriul dirigoarei numără cîteva opere și baletе dintre cele mai cunoscute. Spectatorii uzbeki sînt mîndri de deschizătoare lor de drumuri și umplu întotdeauna pînă la refuz sala teatrului „Alișer Navoi”, atunci cînd la pupitru din fosa orchestrei urcă Dilbar Abdurahmanova.

O apreciază și melomanii din alte orașe, unde a fost în turnee. La Cairo, gestul ei precis și clar, puterea de concentrare, voința dirijorală și calmul care se dobîndește printr-o profundă cunoaștere a materialului muzical, au ajutat-o să iasă învingătoare dintr-un mic incident. Obstrucția pusă la cale de orchestra locală în calea femeii-dirijor — fenomen rar și în Europa, deci cu atît mai senzational pentru vechile dar destul de viabilele tradiții ale Orientului —, a suferit un eșec fulgerător: măiestria și forța Dilbarei Abdurahmanova au impus. La sfîrșit au aplaudat-o călduros, alături de spectatori, și instrumentiștii pe care-i condusesese.

CIRC

Lei talentați și netalentați

Dacă Irina Bugrimova afirmă că există lei talentați și netalentați, trebuie să o credem. În lunga-i carieră de dresoare, pentru care a fost distinsă cu titlul de artistă a poporului a R.S.F.S.R., a lucrat cu peste șaptezeci de lei. O junglă întreagă!

Prin urmare, pentru ca regele animalelor să devină vedetă în arenă, îi trebuie talent. Dar înainte de asta e nevoie de talentul dresorului.

Ce înseamnă „talentul dresorului”? Să ascultăm opinia Irinei Bugrimova.

„În afară de dragostea pentru profesie, care e de la sine înțeleasă, mai e nevoie de voință și de curaj, de simțul măsurii și de autostăpînire. Cum se vede, calitățile pedagogice. Desori dacă animalele devin capricioase, e din cauză că dresorul pierde simțul măsurii. Într-un anumit moment îi scapă că animalul a obosit, că nu mai poate fi atent. În loc să se oprească, să facă o pauză, să ceară altceva, îndreptînd astfel atenția artistului patruped în altă parte, el continuă să prezeze. Animalul se încapăținează. Atunci, pierzîndu-și autostăpînirea, dresorul recurge la forță. Animalul, neînțelegînd ce i se cere, se enervează...”

Înseamnă că Irina Bugrimova e împotriva severității? Nu, ea știe foarte

„Glasuri tinere” — așa se numește cvintetul vocal feminin al colectivului de artiști amatori de la Palatul Culturii din orașul ucrainean Donejk. „Glasurile tinere” au răsunit triumfătoare la concursul republican și pe cîteva scene străine

bine că lei nu sînt pisoi. Dar severitatea o aplică numai atunci cînd animalul poate înțelege că s-a făcut vinovat. Și cu mult simț al măsurii. După părerea artistei, talentul dresorului se manifestă, mai ales, în această situație care e legată de o problemă fundamentală a profesiei: de pe ce poziții se face dresura. La baza muncii cu animalele stă în ultimă instanță ideea superiorității omului. În concepția artistei, superioritatea omului constă nu în a însufla teamă animalului, ci în a-l face să înțeleagă. Or, ca să înțeleagă, partenerul patruped trebuie educat, trebuie să i se dezvolte posibilitățile, să i se cultive talentul. De aceea Irina Bugrimova preferă ca înainte de a deveni „artiști”, elevii ei să străbată întregul drum: „creșă”, „grădiniță de copii”, „școală”. Cu alte cuvinte, îi place să pornească de la a. După aceea le distribuie roluri potrivite cu caracterul și posibilitățile lor.

Succesul constant de care se bucură de atîta timp confirmă justetea metodei folosite de artistă. Ceea ce nu înseamnă că e scutită de eșecuri. Așa a fost cu Demon. Coșogeamite fiară, inteligentă, sensibilă, inimoasă, cu care Irina Bugrimova s-a înțeles perfect de la început, Demon a devenit repede favoritul ei. Dar, cum se știe, favoritismul aduce întotdeauna neazurii educatoriilor. Dornic să răsplătească bunătatea care i se arăta, Demon n-o lăsa să lucreze cu alții, se amesteca în toate, o „ajuta” cînd nu era nevoie, se străduia să îndeplinească ceea ce nu i se cerea. Artistă n-a mai putut face nimic cu el. Dragostea leului s-a dovedit mai puternică decît severitatea dresoarei. Și concluzia? A trebuit să-l suporte așa.

ESTRADĂ

Cel mai tînăr bătrîn

La 80 de ani, Maurice Chevalier, patriarhul șansonetei, actor multiplu, decanul music-hall-ului francez, este cel mai tînăr bătrîn. Așa s-a calificat, cu verva lui neseacă, cînd se apropia de pragul celor opt decenii: „Am fost cel mai bătrîn dintre cei tineri. Acum sînt cel mai tînăr dintre cei bătrîni”.

Artistul a vrut să facă un calambur. Dar realitatea e că adjectivul tînăr nu poate fi separat de numele lui Chevalier, care, fie că apare pe scenă, pe pînza cinematografului sau pe micul ecran, nu obosește să-și șlefuiască măiestria, să fie „mai bun azi de cît am fost ieri”. Maurice Chevalier nu este numai un mare interpret, el propagă o artă de înaltă ținută, educă și formează gusturile publicului său. La rîndul lui publicul îi răspunde cu o dragoste pe care anii n-au estompat-o.

„Nu pot înțelege — se miră Maurice Chevalier cu prilejul impresionantului său bilanș de viață și de carieră artistică — ce forță secretă, ce stea fericită m-au ajutat să mă bucur întîi de succes, iar după aceea să cîștig dragostea celor în fața cărora cînt. fără să am voce, de mai bine de jumătate de secol. Vorbesc de cel mai nestatornic și exigent public din lume — publicul francez”.

Nedumerirea fermecătorului octogenar este întrucitva justificată dacă luăm în serios declarația lui categorică: „Eu

n-am fost creat pentru a deveni artist”. Și trebuie s-o luăm în serios Cel de al nouălea copil din familia muncitorului Victor Charles Chevalier, Maurice trebuia — ca și frații lui, ca și ceilalți copii din cartier — să învețe o meserie îndată după absolvirea școlii primare. Drumul lui, așa cum i-l trasase tradiția familială, nu-i rezerva surprize: ucenic, muncitor auxiliar, muncitor. În familia Chevalier nu existau artiști. Nici Maurice nu vădea calități deosebite. Cu el nu s-a întîmplat ceea ce avea să se întîmple mai tîrziu cu un alt celebru „copil al Parisului”, Edith Gassion devenită Piaf, care a început să cînte așa cum cîntă păsările cerului.

Curiozitatea l-a dus într-o zi într-o cafea din cartier, unde aflase că se produc artiști amatori. Publicul, alcătuit mai ales din muncitori, primea cu multă simpatie aceste mici concerte. De cînd a descoperit cafenea „La trei lei”, Maurice își petrecea acolo toate sîmbetele și duminicile. Dar n-a putut rămîne mult timp numai spectator. Admirator al comicului Carlos, pe atunci foarte îndrăgit de publicul de la sate el a împrumutat ideea costumului lui fistichiu și cîteva cîntece din repertoriul său și, într-o sîmbătă, s-a prezentat la proprietarul cafenelei „La trei lei”, rugîndu-l să-i dea voie să se producă alături de ceilalți. Proprietarul l-a privit uimit: Maurice era nu numai foarte mic — avea doar 12 ani —, ci și foarte scund. Dar, cucerit de aerul hotărît al băiatului și mai ales liniștit că pînă în finele lui, i-a îngăduit să se prezinte sîmbăta următoare, prevenindu-l, însă, să nu se aștepte la nici o răsplată.

În seara debutului Maurice a venit la cafea însoțit de mama și de fratele lui mai mare, Paul, și s-a dus imediat în culise să se îmbrace. „Stelele” cafenelei îl priveau intrigate: băiatul abia le ajungea la brîu. După ce și-a vopsit obrații și nasul cu roșu, Maurice a dat pianistului notele. Acesta a atacat primele măsuri și micul cîntăreț a ieșit pe scenă.

La apariția neașteptată a copilului, caraghios în costumul țipător și cu o expresie eroică pe față, publicul a început să zîmbească. Incurajat, „artistul” și-a mobilizat toate resursele și, fixîndu-și un punct în tavan ca să nu uite cuvintele, a început să cînte cît îl ținea gura. Auzea vag pianul și își dădea seama că acompaniatorul și el cînta fiecare pe cont propriu. Cu coada ochiului observa că pianistul se ridică mereu de pe scaun, din culise i se striga ceva. Dar nici o forță din lume nu-l putea opri. Sala rîdea în hohote.

Maurice a părăsit scena în niște ovații indescriptibile. În culise rîdeau de asemenea toți. Fericit, debutantul a vrut să se întoarcă să mulțumească, însă a fost oprit cu un gest categoric. „Pentru azi ajunge, a fost bine, dar data viitoare trebuie să repeți neapărat cu pianistul. Ai cîntat cu trei tonuri mai sus și răcneași așa tare că am crezut c-o să murim de ris!”

Vasăzică asta era explicația triumfului! Dezumflat, copilul s-a întors acasă împreună cu mama și fratele lui, care nu mai știau cum să-l consoleze. Dar dragostea pentru artă a fost mai puternică decît amărăciunea hazlului său eșec și l-a adus înapoi pe scenă.

Așa s-a născut unul dintre cei mai longevivi și populari artiști de music-hall, care înfruntă victorios deceniile. Maurice Chevalier cu palaria lui de paie și papion, cu zîmbetul său deschis, fermecător, este un simbol al vioiciunii și voioșiei pariziene.

I. Karenin

arta

a

FIZICĂ

Sînt periculoase centralele atomice?

În ciuda tendințelor sale destructive (pe care voința omului le poate ține de altfel în friu), atomul reprezintă o nepuizabilă resursă pentru lumea de azi și de mâine. Să ne amintim numai de aplicațiile reactoarelor nucleare, care produc atât izotopii folosiți în cercetarea structurii materialelor, în biologie, medicină etc., cât și curent electric.

Profanii privesc aceste minunate instalații cu circumspecție și chiar cu oarecare teamă. Dar de la bun început trebuie spus că un reactor nu se poate comporta ca o bombă atomică; el nu are cum să explodeze și să devasteze o regiune întreagă, deoarece folosește un

mai adînc sau mai superficial în zona activă. Un agent de răcire (apă, aer, heliu, sodiu lichid) transportă căldura pînă la locul unde urmează să fie utilizată, împiedicînd totodată și încălzirea excesivă a zonei active.

În urma fisiunii atomilor se nasc o sumă de substanțe puternic radioactive — solide sau gazoase — cu perioade de înjumătățire lungi sau scurte. Deși cantitatea de material radioactiv care „scapă” din zona activă este extrem de mică — sub o miime dintr-un procent de combustibil — ea reprezintă un risc contra căruia trebuie luate măsuri. Pentru a se asigura că radiația nu depășește limita inofensivă,

Prima măsură de precauție lângă un reactor nuclear: dozarea radiațiilor

combustibil diluat, este conceput după alte principii și funcționează altfel decît cumplita armă. Ceea ce nu înseamnă însă că e complet inofensiv și că nu trebuie luate măsuri de securitate foarte stricte atât pentru personalul care îl deservește, cât și pentru populația din vecinătatea lui.

O scurtă privire recapitulativă asupra unei centrale electrice atomice ne va permite să înțelegem mai bine pericolele de indiguit. Combustibilul folosit este de obicei uraniul, simplu sau combinat, sub formă de discuri sau bare introduse în tuburi fabricate din oțel inoxidabil ori dintr-un aliaj al metalului numit zirconiu. Un mănunchi de tuburi constituie un element, iar zona activă, partea cea mai importantă a reactorului, conține zeci pînă la sute de asemenea elemente. Acolo se desfășoară reacțiile de fisiune: neutronul eliberat spontan de un atom de uraniu se lovește de nucleul altui atom și „îl face bucățele”. Printre „cioburi” se află și 2—3 neutroni care atacă alți atomi, cu același rezultat. Neutronii se înmulțesc deci continuu, procesul amplificîndu-se ca o avalanșă; are loc ceea ce se numește o reacție în lanț. Energia degajată cu această ocazie se manifestă în final sub formă de căldură și de aici încolo lucrurile se petrec ca într-o centrală electrică cu combustibil convențional: căldura este folosită pentru a transforma apa în vapori, iar aceștia acționează o turbină care învîrte un generator de curent.

Neutronii nu sînt însă lăsați în voia lor, ci ținuți sub control. Un moderator (apă sau grafit) taie elanul celor iuți, deoarece la o viteză redusă micile proiectile sînt mai eficiente în producerea fisiunii. Numărul lor — deci implicit intensitatea reacției globale — se reglează de către barele de control, confecționate din bor sau cadmiu, materiale avide de asemenea particule. Barele absorb mai mulți sau mai puțini neutroni după cum sînt implintate

personalul o măsoară periodic cu contoare Geiger sau contoare cu scintilație, iar pentru securitatea proprie poartă asupra sa niște cutiuțe cu film care se înnegrește dacă este expus periculoaselor raze.

Unde se acumulează radioactivitatea în timpul funcționării obișnuite a reactorului? În primul rînd în lichidul de răcire, care adună produsele radioactive „furișate” din elementele cu combustibil, pe cele formate în materialele din care e construit reactorul și pe cele născute chiar în lichid (azot radioactiv, de pildă, în cazul apei) din cauza radiației zonei active. Menținerea acestor substanțe la un nivel scăzut se realizează cu ajutorul unor filtre, vaporizatoare și instalații de demineralizare. O altă sursă de radioactivitate sînt gazele eliminate în atmosferă prin coșurile înalte ale centralei; deși din cantitatea zilnică abia cîteva miimi de gram s-au dovedit a fi periculoase, ele sînt îndepărtate prin mijloace adecvate.

Cînd un reactor și-a consumat tot combustibilul și trebuie realimentat se iau măsuri suplimentare: reactorul e închis, elementele cu combustibil sînt scoase și ambalate în containere de oțel protejate cu plumb și apoi transportate la întreprinderea de prelucrare a deșeurilor radioactive.

În general pragul de securitate al unui reactor depinde de viteza cu care se îndepărtează căldura produsă. Un exces de căldură rezultă din amplificarea accidentală a reacției în lanț ar putea topi sau chiar evaporă elementele cu combustibil. Cum se previne această eventualitate? În ajutorul tehnicienilor vine chiar combustibilul nuclear. Cînd temperatura lui crește, tot mai mulți neutroni sînt captați, adică împiedicați să-și exercite efectul destructiv. Concomitent scade și densitatea combustibilului, încetinind și mai mult reacția. Numeroase instrumente și dispozitive de siguranță detectează și contrabalansează orice pericol, ca de

pildă încălzirea neobișnuită a agentului de răcire. Dacă situația devine totuși amenințătoare, tehnicienii nu au decît să coboare complet barele de control în zona activă, oprind astfel reactorul.

În fine, s-a mai înălțat și o ultimă barieră în calea unui eventual accident care ar consta în eșecul tuturor măsurilor de mai sus, ducînd în consecință la topirea elementelor cu combustibil. Reactorul este așezat într-un cilindru de oțel care poate rezista chiar și la presiunea rezultată prin evaporarea bruscă a agentului de răcire, oprind deci vaporii radioactivi. Instalațiile din regiunile foarte populate mai posedă și un al doilea zid gros de beton.

Datorită tuturor acestor precauții, centralele atomice nu constituie un pericol nici pentru personalul care le deservește, nici pentru vecinătatea lor.

ELECTRONICĂ

Pilula radio

Tendința tot mai accentuată de miniaturizare în electronică a permis stabilirea unor amănunte menite să ajute medicina în lupta ei pentru menținerea sănătății omului. Reușind să fabrice un emițător nu mai mare ca o tabletă de aspirină, electroniștii pot acum interceptează de la distanță o serie de elemente pe care numai intervențiile chirurgicale le puteau revela. E vorba de o „telemetrie” internă realizată prin mijlocirea unui emițător pe care inventatorii lui l-au denumit „endoradiosondă” și care permite înregistrarea a numeroși parametri fiziologici. Înghițită, pilula radio urmează parcursul normal al digestiei, fiind expulzată după două zile.

Primul subiect de experiență a fost un delfin care, timp de 17 ore consecutiv, i-a informat pe medici asupra variațiilor de temperatură ale corpului în cursul diverselor sale activități de mamifer marin. Perfecționat, acest post de radio miniaturizat a început să fie folosit și la om. Recent, în cursul cercetărilor cu privire la glaucom — afecțiune a ochiului datorată creșterii presiunii interne a organului și puțin ducă la orbirea completă și definitivă — specialiștii au reușit să realizeze o pilulă emițătoare de dimensiunea unui vîrf de ac, care poate fi implantată în ochi. Minusculul aparat a permis să se constate că oricare ar fi stimulii senzoriali, aceștia provoacă în mod trecător o modificare a presiunii ochiului.

Pilula radio este capabilă să furnizeze tot felul de informații, cu privire la presiune și temperatură, la efectul medicamentelor și chiar la prezența celulelor sanguine radioactive.

BIOLOGIE

Și acum — transplantarea creierului?

Întrebat „În ce constă secretul longevității dumneavoastră?”, un om în vîrstă de 100 de ani, cu capacitatea intelectuală nealterată, a răspuns: „În dorința de a trăi!” Într-adevăr, se știe că persoanele pentru care viața și-a pierdut sensul mor mai repede. „Cheful” de viață sau, dimpotrivă, absența lui, ține de activitatea nervoasă superioară, care-și are sediul în creier. Creierul este cel care îmbătrînește și moare primul. Dar nu cumva și acest organ ar putea fi înlocuit? Cu alte cuvinte, e posibilă transplantarea creierului?

Ideea este îndrăzneată. Pînă nu de mult, însă, la fel de îndrăzneată părea și încercarea de a transplanta inima. Or, cele trei operații executate recent au demonstrat că faimoasa barieră a incompatibilității biologice nu este de netrecut. Mai mult, se pare că practica rezolvă înaintea teoriei această complicată problemă. Căci, în definitiv, ce este incompatibilitatea biologică? Un răspuns clar și răspicat n-a fost încă dat.

S

Știința

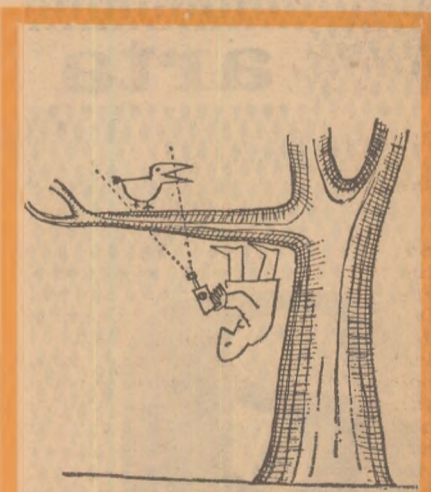
Recent, ocupîndu-se de transplantarea extremităților, prof. Elizaveta Gurova a emis ipoteza că reușita transplantărilor ar depinde de tipul de sistem nervos al donatorului și al primitorului. Împărțirea oamenilor în patru tipuri fundamentale — sangvini, colerici, flegmatici și melancolici — a fost făcută încă de Hipocrat. Știința modernă adaugă fiecărui dintre aceste tipuri de sistem nervos un anumit chimism al singelui și țesuturilor, un anumit conținut în potasiu, calciu, brom. E. Gurova afirmă că pentru a transplanta un organ, țesut, etc., e suficient ca donatorul și primitorul să aibă chimismul țesuturilor înrudit, un tip de sistem nervos similar.

Dar să revenim la experiențele practice. Primele încercări de transplantare a creierului au fost făcute la animale din aceeași clasă și s-a constatat că, o dată cu noul creier, animalul a căpătat și deprinderile celui care i-l donase. O broască de baltă, de pildă, căreia i-a fost transplantat creierul extras de la o broască terestră, a renunțat la viața ei acvatică, căuțîndu-și sălaș în găurile din pămînt.

Aceste încercări datează din 1963, cînd tehnica transplantărilor era încă în fașă. Astăzi oamenii de știință au ajuns la concluzia că se pot încerca transplantări de creier și la mamifere. Debutul a fost făcut cu șobolani, cărora le-au fost înlocuite, deocamdată, sectoare de encefal.

Se naște, însă, întrebarea: presupunînd că asemenea transplantări vor deveni posibile și la oameni (se știe că și pînă acum s-a practicat extirparea unor părți din scoarța creierului uman bolnav, dar nu și înlocuirea lor), de unde va putea fi procurată grefa?

Pînă în momentul de față se crede că rezolvarea cea mai indicată ar fi cultivarea substanței nervoase în soluție nutritivă, așa cum se procedează azi cu unele țesuturi vii. Există, însă, și previzioni mult mai cutezătoare. După cum se știe, în faza embrionară, celulele creierului și ale nervilor se formează definitiv abia în luna a cincea. Pînă atunci ele nu-și pierd capacitatea de a se diviza, ceea ce i-a făcut pe oamenii de știință să întrevadă posibilitatea de a le stimula diviziunea, deci de a spori numărul lor și a crea o „rezervă” pentru organism. Au și fost făcute experiențe pe animale, obținîndu-se dublarea numărului celulelor nervoase.

În căutarea unui unghi original

METEOROLOGIE

Furtunile pe cântar

Este o furtună? Uneori sute de milioane de tone. E greutatea apei care cade pe Pământ în timpul unei furtuni puternice. Și cât este de mare o furtună? Răspunsul la această întrebare interesează centralele electrice care că trănetele pot avaria (înaltă tensiune), agricultura, aeroporturile etc., nu a fost atât de ușor de găsit.

Problema a putut fi rezolvată numai după ce s-au creat mii de stații meteorologice situate la numai câteva zeci de kilometri unele de altele. În regiunea Moscova, 110 stații studiază astăzi capriciile atmosferei, în jurul Leningradului 31 și în nordul Caucazului 75. Până acum au fost măsurate peste 8 000 de furtuni, socotind numai pe cele observate concomitent din cel puțin trei puncte. Căci numai în acest din urmă caz se pot transpune contururile furtunii pe hartă, după care i se stabilesc dimensiunile.

Rezultatele obținute au fost prelucrate la Observatorul de geofizică din Leningrad. În felul acesta s-a constatat că

Baloanele sînt nu numai bucuria copiilor, ci și mijlocul de transport al radiosondelor, cu care meteorologii vor localiza furtuna

cele mai multe furtuni „nordice” se întind pe 300—400 km². Uneori perturbările înglobează o suprafață și mai mare; în regiunile Moscovei și Leningradului, de pildă, norul acoperă pînă la 750 km²; diametrul său este acolo în mod obișnuit de 10—11 km. Altfel se prezintă situația în Caucaz, unde o furtună se abate de regulă pe 1 000 km² (munții au în medie un diametru de 18 km!). Aceste date au permis să se tragă o concluzie preliminară care-și așteaptă confirmarea deplină: deplasîndu-se spre sud, furtuna își mărește suprafața — și anume cu 25 km² de cîte ori traversează o paralelă

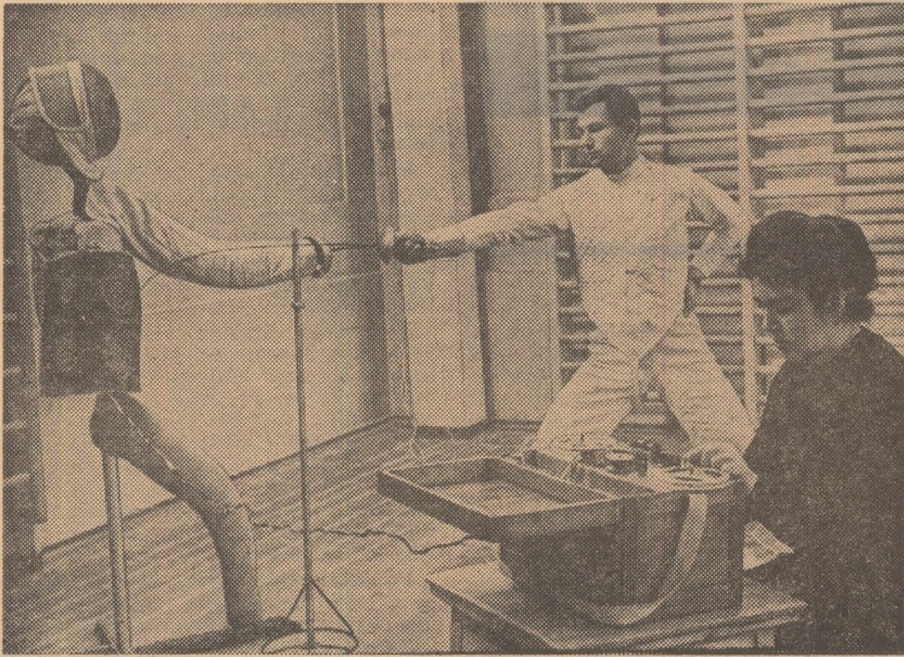
FIZIOLOGIE

Organismul și viitoarea Olimpiadă

Jocurile Olimpice care se vor desfășura în luna octombrie a acestui an în capitala Mexicului trezesc, bineînțeles, un mare interes printre sportivi și supporterii lor. Dar s-ar părea că încă și mai interesante sînt viitoarele întreceri pentru niște persoane grave, cărora stadioanele și pasiunile din incinta lor le sînt cu desăvîrșire străine. E vorba de cercetătorii în domeniul fiziologiei. Datele pe care ei le-au cules în cadrul competițiilor preolimpice, ca și studiile efectuate în diferite țări au dus la conclu-

sum de glucide — substanțe zaharate — și de calciu. Rația alimentară trebuie sporită cu aproximativ 500 de calorii pe zi.

De asemenea marea înălțime duce la o creștere a cantității de acid lactic — produsul care apare în mușchi în urma eforturilor. Mai precis avem de-a face cu o încetinire a neutralizării lui prin oxidare, din cauza proporției scăzute de oxigen în atmosferă. Rezultatul este o accentuare a curburilor — dureri musculare determinate de prezența acidu-

Automatul înregistrează viteza reacțiilor și precizia mișcărilor unui sportiv

zii din cele mai instructive cu privire la comportamentul delicatului și complexului mecanism uman, în condițiile unor deosebite eforturi, depuse la altitudinea de 2 300 de metri.

S-a constatat de pildă că, la un atlet care trăiește în regiunea de șes și care se instalează fără tranziție și fără un antrenament corespunzător la această înălțime, se înregistrează o pierdere importantă a tonusului muscular. O asemenea micșorare a capacității de contractare a mușchilor, care se traduce printr-o masivă reducere a posibilităților sportive, are loc în general începînd cam din a opta zi a șederii la altitudinea respectivă și durează două sau trei zile. Fiziologii, care au botezat acest fenomen „criza climatică”, îl pun pe seama unei bruște și totale intrări în repaus a glandelor suprarenale.

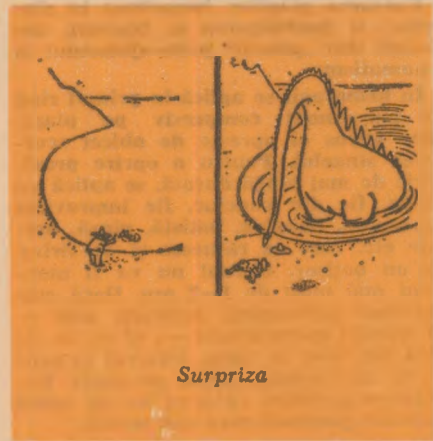
Ansamblul de mișcări, pe care orice atlet le face înainte de a participa la un concurs și care poartă numele de încălzire, își justifică pe deplin titulatura la altitudinea Mexicului. Capsulele conținînd microemițătoare (vezi „Pilula radio” din pagina alăturată) au fost înghițite de unii sportivi la probele preolimpice și au dovedit că, după încălzire, dar înainte de a începe cursa, un alergător are o temperatură care poate atinge 38°. După 30 de minute de goană, unii fondisti ajung la 39° — o adevărată febră, care însă nu are nimic patologic într-însa.

Și pentru că a venit vorba de alergări, să adăugăm precizarea că „viteziștii” nu vor avea de suferit de pe urma înălțimii terenului. Un efort scurt, care nu depășește un minut și care se produce aproape în întregime în apnee (fără a se respira) nu are nici un efect demn de luat în seamă asupra organismului. Numai refacerea este ceva mai lentă decît la șes. În schimb, fondisti sînt net dezavantajați: masivul deficit în oxigen pe care-l înregistrează îi obligă, vrînd-nevrînd, să-și menajeze forțele. De aici, un pronostic lansat nu de cercetătorii într-un atletismului, ci de specialiștii laboratoarelor: la Olimpiada din 1968 nu vor fi doborîte recorduri la 3 000 de metri obstacole, la 5 000 și 10 000 de metri plat sau la maraton. Mai mult: timpii înregistrați vor fi net inferiori celor din ultimii ani. Sau, după expresia onoră, se va reveni în aceste discipline la „evul mediu al recordurilor”.

Dacă multe din constatările de mai sus erau previzibile și chiar prevăzute, s-au înregistrat și descoperiri neașteptate, mai cu seamă pe tărîmul metabolismului. S-a observat că organismul unui atlet aflat la 2 300 de metri deasupra nivelului mării face un mare con-

sum de glucide. Concluzia practică a acestei situații este necesitatea unor mese mai frecvente și de mai lungă durată.

În orice caz, așa cum am mai avut prilejul să arătăm în coloanele revistei noastre, condițiile speciale pe care le oferă capitala Mexicului, ca sediu al celei de a XIX-a ediții a Jocurilor Olimpice, nu reprezintă obstacole de netrecut. La biruirea lor, știința dă o puternică mîna de ajutor sportivilor.

Surpriza

ASTRONAUTICĂ

Pregătirea omului cosmic începe la 13 ani

Unii vor pilota astronave, alții vor alcătui personalul științific de bord. Pentru formarea viitoarelor cadre de cosmonauți trebuie însă rezolvată o problemă dintre cele mai dificile — recrutarea. Se pare că viitorii exploratori ai Cosmosului vor fi selecționați încă de la vîrsta de... 13 ani! De pe acum, o serie de adolescenți au și început să fie supuși antrenamentului fizic, tehnic și psihic al astronautilor. De ce această pregătire cu zece sau cincisprezece ani înainte de o ipotetică zi Z? Pentru că pregătirea în vederea zborurilor spațiale reprezintă o adevărată

școală din care elevii, indiferent dacă vor zbura sau nu, capătă importante însușiri de ordin fizic, moral și intelectual, pentru că alegerea trebuie să se oprească la cei mai dotați subiecți pentru noua și neobișnuită formă de activitate. Pe scurt, astronautica necesită formarea unui nou tip de om, capabil să îndeplinească condiții aparte, a unui „om cosmic”.

Care sînt aceste condiții? E vorba, în primul rînd, de a gândi și acționa la bordul navei întocmai ca pe Pământ, de a obține date care să ofere o idee precisă despre viața în spațiu, de a lua la nevoie măsurile impuse de situațiile neprevăzute. În Uniunea Sovietică ca și în S.U.A. recrutările s-au făcut prin concurs, preferații fiind piloții de avion, a căror profesie necesită însușiri deosebite, o pregătire tehnică temeinică și o sănătate de fier. Pregătirile pentru zbor au fost extrem de dure, căci nu se putea ști ce surprize oferă Cosmosul. În centrifuge, viitorii cosmonauți au fost supuși la accelerații enorme; în „camera zgomotului”, o încăpăre metalică puternic zguduită de niște electromagneți în care erau introduși curenți puternici, s-au deprins cu șocul rachetelor la decolare și, deși vibrau ca strunele viorii, trebuiau să execute o serie de lucrări; în „camera tăcerii”, au trebuit să suporte proba contrară, dificila senzație a deplinei liniștii cosmice, în care îți auzi propriile bătăi ale inimii. Și asta fără să mai pomenim de severul examen medical inițial, care pretinde o vedere, un sistem nervos și circulator excelente, de testul de concentrare, pentru a stabili rapiditatea cu care subiectul e capabil să efectueze o muncă neașteptată într-un mediu nefavorabil, de experiențele cu camerele barometrice, în care de la presiuni scăzute se trece la suprapresiuni. Viitorii cosmonauți trebuie, însă, să fie și multilaterali în cunoștințele lor. Mecanica rachetelor, astronomia, geologia, medicina cosmică — iată numai cîteva din disciplinele pe care trebuie să le poseze la perfecție. Abia după toate acestea urmează cunoștința cu cabina spațială, zborurile simulate, familiarizarea cu complicata aparatură de bord.

Cu toate condițiile dure enumerate mai sus, specialiștii în medicina spațială — prof. V. Parin în U.R.S.S. și dr. Berry în S.U.A. — sînt de părere că omul va putea în curînd să rămîna în spațiu 30—45 de zile. Cînd bariera de 60 de zile va fi depășită, problema zborurilor de lungă durată va putea fi considerată ca rezolvată, căci durata critică pentru organism se situează între 1 și 2 luni. În epoca vehiculelor spațiale monoloc, cosmonauții puteau fi considerați piloți de încercare. Mîine, însă, vom fi martorii unei întregi pleiade de „piloți de linie” — profesioniști, care folosind un material excelent pus la punct vor aduce la îndeplinire misiuni sigure, lipsite de neprevăzut, în scopuri de explorare și nu de încercare. Iată, așadar, de unde provine tendința de a forma „oameni cosmici” încă din adolescență: pe de o parte din necesitatea unei pregătiri nu „accelerate” ci temeinice, am putea spune la nivel universitar, pe de alta, din aceea de a prelungi durata acestei noi cariere cit mai mult timp posibil.

Problema mai îmbracă, însă, și un alt aspect. Ne referim la faptul că mîine pe rachete vor zbura și oameni de știință, specialiști, absolut necesari prin competența lor în descifrarea tainelor Cosmosului, căci cosmonauții, oricît de pregătiți ar fi, nu pot fi universali. În asemenea cazuri sînt aplicabile antrenamentele accelerate? Nu, răspund savanții sovietici, care și aici optează pentru recrutarea din adolescență. Începuturile le-au făcut „cluburile tinerilor cosmonauți” din U.R.S.S., în special cel din Gjatsk, patria lui Iuri Gagarin. Membrii lor practică intens, sub directă conducere a cosmonauților, o gimnastică prespațială. În felul acesta, pregătirea pentru zborurile cosmice se prezintă, totodată, și ca un puternic mijloc de perfecționare a mașinii umane, de autodepășire a posibilităților ei firești.

Foarte recent, medicii sovietici au ajuns și la o altă concluzie interesantă, anume aceea că e preferabil ca selecționarea cosmonauților să se facă dintre persoanele născute la o altitudine cuprinsă între 2 000—3 000 metri. Și aceasta pentru că muntenii își folosesc mai rațional energia organismului, consumă mai puțin oxigen, suportă suprasarcini de 8—10 ori mai mari cu o minimă tensiune cardiacă și cu o circulație sanguină cerebrală mult mai bună decît a locuitorilor de la cîmpie. În același timp ei rezistă mai ușor la singurătate, la decalajele bruște de temperatură și umiditate și chiar la creșterea radiației infraroșii, ultraviolete și cosmice. Datele obținute în urma cercetărilor întreprinse și analizate de o mașină de calculat „Setan” au demonstrat că însușirile cerute de zborurile cosmice se cîștigă sau se dezvoltă după o lună de aclimatizare cu marile înălțimi.

Cițiva din cei 3 000 de viitori medici ai orașului lituanian Kaunas

PE TEME DE SEZON

Surprizele gripei

Boală a anotimpului rece, gripa este considerată de mulți drept o simplă „pacoste” inevitabilă. În realitate, ea reprezintă o afecțiune care poate lua uneori forme destul de grave și ale cărei consecințe se fac resimțite multă vreme după dispariția simptomelor caracteristice.

Europa cunoaște — la intervale de decenii — epidemii de gripă de mari proporții și de o deosebită nocivitate. În 1918, după primul război mondial, așa-zisa „gripă spaniolă” a făcut 20 de milioane de morți în câteva luni. Cu un palmares ceva mai redus, epidemia din 1957 a provocat și ea numeroase decese, mai ales printre sugari și bătrâni.

Agentul maladiei este un virus aparținând unuia din cele patru mari tipuri : A, B, C și D. Fiecare din aceste categorii are câteva subgrupe, ai căror membri se deosebesc prin felul cum sînt dispuși antigenii lor, adică substanțele dăunătoare organismului uman. În timpul unei epidemii, populația se imunizează treptat față de virusul care a produs-o — dar din păcate numai față de el. După aproximativ o săptămână de la apariția epidemiei, fiecare individ și-a fabricat anticorpii, adică substanțele proteice care anulează antigenii virusului respectiv.

Practic, la sfîrșitul unei epidemii, toată lumea este „vaccinată” și virusului i se pune o problemă de viață și de moarte. Dacă-și păstrează structura antigenică, el va fi desființat într-un răstimp foarte scurt. Singura soluție este să efectueze o mutație, cu alte cuvinte să-și modifice structura susmenționată. E ceea ce se întîmplă de obicei. În 1957, virusul A 2 și-a transformat în două rînduri antigenii, dînd naștere de fiecare dată unei epidemii.

Acesta este motivul principal pentru care un vaccin antigripal, preparat în laborator, este ineficace dacă la obținerea lui, nu s-a folosit acel virus care poartă răspunderea epidemiei respective. În urmă cu cîțiva ani, cercetătorii englezi s-au trezit cu un imens stoc de vaccinuri scumpe dar inutilizabile, deoarece nu corespundeau antigenilor virali care circulau pe atunci.

Gripa este deosebit de primejdioasă pentru bătrîni. Ei sucombă adesea în urma unei sincope cardiace sau a unei deshidratări acute, ca urmare a agresiunii virotice asupra unor inimi sau rinichi suferind de alterări datorită vîrstei sau a unor boli anterioare.

Dar indiferent de etate, gripa prezintă un mare pericol atunci cînd virusul atacă nu căile respiratorii, ca de obicei, ci sistemul nervos, dînd loc la encefalite, paralizii, convulsii sau come. Nu se cunoaște încă o explicație satisfăcătoare pentru acest „capriciu” al virusului, dar se constată apariția lui chiar în cadrul unor epidemii banale.

În sfîrșit, gripa favorizează înmulțirea așa-numiților **germeni de ieșire** — a microbilor care trăiesc în mod normal pe mucoasele căilor noastre respi-

ratorii. Numărul și virulența lor crescînd brusc, se ivesc **suprainfecții**, cum este de pildă pneumonia, pe care nu virusul o provoacă direct. Firește, însă, asemenea complicații sînt mai puțin grave astăzi, cînd dispunem de un bogat arsenal antibiotic.

Dr. S. Sovetov

PRIM-AJUTOR

Traumatismele

Primele îngrijiri care trebuie acordate unui traumatizat se adresează stării generale a bolnavului, stării sale nervoase și stării locale.

Prim-ajutorul va asigura ameliorarea stării generale și prevenirea șocului, iar local, hemostaza, pansamentul aseptice protector și imobilizarea provizorie, după care se va proceda la transport.

Pansarea plăgilor, hemostaza în sîngerări și imobilizarea în fracturi sau luxații sînt „pilonii” prim-ajutorului în traumatisme.

În hemoragii se aplică în primul rînd un pansament compresiv pe plagă. Bine strîns el oprește de obicei scurgerea sîngelui. Pentru o oprire provizorie de mai lungă durată, se aplică un garou, fie din cauciuc, fie improvizat din curea, frînghie, batistă, pinză, bretele etc. care se răsucesc și se string cu un bețișor. Garoul nu va fi menținut mai mult de 1—2 ore. Dacă este necesară prelungirea aplicării sale — în situații excepționale —, el se va ridica din timp în timp, interval în care se va face compresivitatea pe plagă. Repunerea garoului va avea loc pe urmă pentru o perioadă ceva mai scurtă.

O plagă care nu sîngerează abundent va fi tratată prin aplicarea unui pansament aseptice (nu se va așeza vată, ci tifon direct pe plagă), după prealabila dezinfecție (cu iod). Bolnavul va fi trimis cît mai repede (pe cît posibil în primele 6 ore) la unitatea sanitară care va face tratamentul definitiv. În situația cînd bolnavul nu poate fi transportat în timp util, se va aplica în plagă penicilină, pulbere de sulfamidă. Vaccinarea antitetanică este obligatorie.

Nu este bine : să se spele rănile (murdăria poate fi dusă în profunzimea plăgii) ; să se toarne antiseptice în plagă (ele distrug vitalitatea țesuturilor) ; să se întîrzie trimiterea bolnavului la policlinică sau spital (se pot produce complicații grave).

În fracturile deschise se va aplica un pansament steril, oprindu-se hemoragia printr-unul din mijloacele amintite. Indiferent dacă fractura este închisă sau deschisă ea va fi imobilizată, adică fixată și menținută în nemiscare, în poziția cît mai normală a osului fracturat (antebraț, braț, coapsă). Ca mijloace de imobilizare se folosesc scindurele gata confecționate (atele) sau pe care le putem improviza din bețe,

cartoane groase, scindurele din lădițe, crengi etc. și care, învelite în vată, batiste sau prosoape, se pun de ambele părți ale membrului fracturat și se leagă cu o sfoară sau o față.

Dr. Stepan Orlov

PENTRU VIITOARELE MAME

Profilaxia malformațiilor congenitale

Malformațiile congenitale constituie un capitol al patologiei nou-născutului de care orice femeie gravidă trebuie să fie avizată. În timpul vieții intrauterine, diverși factori pot acționa asupra embrionului sau fătului, oprind dezvoltarea armonioasă a acestuia și creînd malformații variate sau boli congenitale.

Malformațiile cele mai frecvent observate sînt : leziunile oculare (indeosebi cataractele), microcefalia (dezvoltarea insuficientă a craniului și creierului), surdomunitatea, bolile cardiace, întîrzierea mentală și defecte ale aparatului auditiv.

Prevenirea acestor malformații se poate face evitînd toți factorii care duc la apariția lor. Enumerăm în cele de mai jos pe cei mai frecvenți.

Infecțiile (sifilis, toxoplasmoză) și **izoimunizarea** (factorul Rh) ocupă primul loc. Dintre infecții pot da malformații și cele cu virusuri (gripa, rușea, hepatita epidemică, varicela etc.) sau chiar infecțiile mamei cu piogeni (stafilococ, streptococ).

Produsele chimice sînt și ele capabile de a crea anomalii. În mod special au fost incriminate : stricnina, narcoticile, sulfamidele în doze mari, antitirodinele de sinteză, formolul și sublimatul. Un oarecare rol teratogen (provocator de anomalii) îl au alcoolul, apoi mercurul, plumbul și nicotina.

Printre **agenții fizici**, frigul și căldura excesivă exercită uneori asupra oulului o acțiune teratogenă. De asemenea razele X aplicate în doze mari unei femei însărcinate pot produce anomalii ale fătului.

Hormonoterapia nu va fi aplicată în timpul sarcinii decît cu mare prudență. Extractul tiroidian, de pildă, poate da malformații cardiace. Nocivi pot fi și hormonii sexuali, dezoxicorticosteronii etc.

Din punctul de vedere al **factorilor mecanici**, un traumatism care atinge mama poate duce la malformațiile viitorului copil sau la avort.

Prin aplicarea unor măsuri de igienă și supraveghere în cadrul unei „puericulturi intrauterine” se pot evita majoritatea malformațiilor congenitale.

Igiena mamei va fi asigurată prin examene sistematice, care vor urmări descoperirea și tratarea diverselor ei stări patologice latente (afecțiuni pulmonare, cardiace, renale, digestive, vasculare, boli transmisibile) sau acute. În același scop examenele biologice sînt absolut necesare în timpul sarcinii. Dintre acestea sînt obligatorii : reacția Wassermann (analiza sîngelui), examenul urinei, hemograma, examenul secreției vaginale, factorul Rh.

Se vor asana totodată focarele de infecție, în special cele dentare, care pot fi punctul de plecare a numeroase îmbolnăviri.

Dr. V. D. Moiseev

Poșta medicului

R. RUPEA — Oltenița : 1) Ca răspuns la întrebarea dv, cităm din jurămintul lui Hipocrat — acest text fundamental care onorează nu numai etica profesiei medicale, dar și gîndirea filozofică a omenirii : „...voi păstra secretul absolut asupra a tot ce voi fi văzut și auzit, fie în timpul tratamentului, fie în viața de toate zilele. Secretul familiilor va fi și al meu...” 2) Există numeroase argumente împotriva regîmului exclusiv vegetarian : cel mai simplu este să răsfoiți capitolele de anatomie și fiziologia tubului digestiv din manuale elementare și vă veți convinge că omul este de fapt... omnivor, cu organismul neadaptat unui gen de hrană exclusiv vegetală.

I. CARJEAN — București : Metionina sau acidul aminometilobutiric este indispensabil pentru om, avînd un important rol de protecție a ficatului față de difterite toxice. Metionina are și o acțiune protectoare renală, contribuind de asemenea la formarea globulelor roșii (rol antianemic). În asociație cu vitaminele din grupul B și cu alți factori „lipotropi” (inozitolul, betaina, colina, hormonul pancreatic lipocic etc.) este indicată în tratarea leziunilor hepatice cronice. Administrarea metioninei sub formă complexă naturală (în brînză de vacă, ouăle crude, carnea albă) este preferabilă preparatului sintetizat cunoscut sub numele de Mecopar. Metionina rămîne fără efect sau devine chiar nocivă dacă nu se însoțește de administrarea unui regim bogat în proteine existente în laptele degresat.

IRIMESCU EMILIAN — Brașov : 1) Tînînd seama de hipotensiunea arterială a dv. **Ismelinul** sau **Izobarinul**, deși avînd (ca orice hipotensiv de altfel) și efecte bronhodilatatoare, nu se par contraindicate. După părerea noastră sînt recomandabile produsele românești Bronhodilatîn sau Miofilin. 2) **Autovaccinul polivalent** din spută este de fapt o așa-zisă proteoliterapie nespecifică, care se face începînd cu 100 000 de germeni și crescînd treptat pînă la 2 miliarde de germeni, 2 injecții subcutanate pe săptămînă (0,1 — 0,2 — 1 ml).

X. X. — Arad : Toate simptomele descrise de dv. sînt tipice pentru un sindrom de **distonie neurovegetativă**. O cură prelungită de Bergonal, trei cpr./zi va fi eficientă. Impotriva **sialoreei** (salivație abundentă) : Rp. Atropină sulfurică 0,01 g, apă distilată 10 ml D. S. int. X-XX picături pe zi. Iar ca sedativ nervos : Napoton, 2 cpr./zi.

P.I.T. — Constanța : Impotriva scurgerilor vaginale (probabil o **leucoree**) veți face spălături zilnice cu acid acetic (2 lingurițe de oțet la 1 litru apă) și veți introduce zilnic un comprimat intravaginal de Metronidazol. Dar fenomenele descrise nu tîn de vaginită, ci de un **vaginism**, probabil ca urmare a leziunilor produse de infecție. În afara repausului sexual, vă recomandăm zilnic un supozitor vaginal : Rp. Clorhidrat de cocaină 0,10 g, vaselină 10 g ; băi calde de șezut, eventual electroterapie cu curenți galvanici. În caz că nu ajută, dilatați bruste ale orificiului vulvovaginal, sub anestezie. 2) Dacă **leziunile pulmonare** sînt cicatrizate, nu există nici o contraindicație. 3) Impotriva **epistaxisului** (sîngerare din nas), stringerea nasului cîteva minute, combinată cu astuparea nărilor cu un tampon de vată îmbibat în apă oxigenată sau sol. adrenalină 1 la mie. 4) Este vorba de o **reacție alergică** la alcool.

SP. SCURTU — com. Tomșani, raion Horezu : 1) Reportajul solicitat de dv. a apărut într-un număr mai vechi al revistei. 2) „Experiențele” la care vă referiți sînt un simplu zvon fără temei obiectiv. 3) Vom căuta să vă satisfacem dorința revenind asupra temei medicale propusă de dv.

ODIP ȘI SFINXUL — Deva : Diagnosticul de **uveită difuză** arată că ar fi vorba și de o inflamație a irisului (uveită anterioară) și de o corioretinită (uveită posterioară). Probabil că la dv. s-a complicat și cu o cataractă, dar cum nu putem preciza diagnosticul nici tratamentul de la distanță, vă sfătuim să vă adresați Clinicii oftalmologice a Spitalului Colțea din București.

(Continuare în pag. 11-a)

INDIA

Femeia-demon și cei doisprezece frați

Pe munte, dincolo de râu, unde se zăresc acoperișurile colibelor din satul tribului **gadaba**, încep brusc să răpăie tobele. Sunetele lor, deopotrivă alarmante și solemne, se rostogolesc peste câmpii și se sting în hățșurile junglei. Peste o clipă, însă, izbucnesc cu o forță nouă și într-un alt ritm.

— Ce înseamnă asta? — îl întreb pe Rao, însoțitorul meu.

— Așa își întâmpină **gadaba** oaspeții. E clar că ne-au zărit.

Încep să-mi scot bocancii ca să trec riul prin vad. Dar numaidecât dinspre sat se ivește un grup de bărbați, care poartă un soi de literă sau de targă. Grăbiți, sărind peste pietre, ei coboară muntele și se viră în râu împrăștiind în jur puzderie de stropi. După ce ies din apă, uzi și cam obosiți, aruncă pe mal targa și mă asaltează cu întrebări:

- De unde veniți?
- Rămâneți mult la noi?
- Veți locui în satul nostru?
- Mîncați orezul cu **curry**¹⁾ sau fără.
- Vă plac **gadaba** sau nu?...?

Nici nu izbutesc să deschid gura ca să răspund măcar la o întrebare, că targa e depusă la picioarele mele și un bărbat cu turban alb și o fișie de pînă prinsă în jurul șoldurilor îmi spune:

— Urcați!

— Dar pot trece riul și singură — încerc să obiectez eu.

Bărbatul se întoarce brusc spre Rao și-l întreabă nedumerit:

— De ce nu respectă obiceiurile noastre?

N-am încotro, trebuie să mă urc pe targă, după care patru tineri zdraveni o ridică și pornesc la drum. Îmi strîng cu grijă la piept bocancii. Originalul mijloc de locomotie mă leagă, ba chiar mă și zguduie puțin. Ce să-i faci, obiceiurile sint obiceiuri, deși, ca să fiu sinceră mi-ar plăcea mai mult să merg pe jos.

Pe măsură ce ne apropiem de sat, răpăitul tobelor se înteește, devenind asurzitor. Sar jos de pe targă. Imediat sint înconjurată de o mulțime de femei. Toate sint înfășurate în fișii scurte de pînă cu dungi albe, roșii și albastre și prinse pe un umăr. În urechile lor luete niște cercei imenși în formă de urechi. Părul îl poartă cu cărare la mijloc și pieptănat lins.

— Uha-ua! Uha-ua! — strigă femeile ca niște păsări de noapte.

Intru așadar în satul Machara în răpăit de tobe și strigăte. Brusc mulțimea se dă la o parte și mă pomenesc în piața spațioasă și bine măturată a satului. Îmi ies în întâmpinare două bătrîne cu păr alb și fața brăzdată de cute. Una dintre ele ține în mînă un vas cu orez galben din pricina șofranului. Cealaltă duce o tavă mică de metal, pe care aburesc niște rădăcini aromate. Tobele răpăie din nou și glasurile păsărilor de noapte se fac iarăși auzite: „Uha-ua! Uha-ua!”

Începe ceremonia primirii.

În originalul acompaniament, bătrîna cu vasul se apropie de mine, se apleacă încet și pune cîte o mînă de orez pe bocancii mei. Nu mă mai mișc deloc de teamă să nu dau jos orezul. După ce îmi atinge genunchii cu mîna îmi așează cîte un pumn de orez și pe umeri. Apoi îmi trece un bulgăre de orez peste frunte și obraji, din care cauză fața mi se acoperă de dungi galben deschis. În

urma acestei operații repetate de cîteva ori, sint vopsită în galben de sus pînă jos. Bătrîna încheie ceremonia, aruncîndu-mi cîteva pumni de apă pe picioare.

„Uha-ua! Uha-ua!” — răsună strigătele păsărilor de noapte. Tobele întonează o muzică de dans și șirul șerpuit și colorat al femeilor ba se adună într-un inel, ba se desprinde din el.

După cîteva timp încep să danseze și tinerii. Curcile de dansatori se rostesc vertiginos prin piață. Mîinile lor sint strîns împletite la spate, iar tru-

Frumusețe din tribul **gadaba**

purile li se unduie ritmic. E atîta grație, atîta dragoste de viață și atîta bucurie în acest dans cu mișcări avîntate și contaminante, încît mă cuprînde o dorință irezistibilă de a mă alătura și eu dansatorilor și a striga împreună cu ei: „Uha-ua!” Dar jocul se curmă la fel de brusc cum a început. Ceremonia primirii a luat sfîrșit.

Privesc cu luare-aminte în jur. Piața este împrămiată de colibe acoperite cu paie de orez și bine întreținute. În satul Machara există cincizeci asemenea colibe. În mijlocul pieții, sub un copac stufos, se află o platformă circulară de piatră — **sodor**. Aici se întunește de obicei sfatul satului. Mă așez și eu pe **sodor**, înconjurată de membrii tribului. Lîngă mine la loc un bătrîn cu turban, care mă privește atent, după care mă întrebă:

- Îți plac **gadaba**?
- Foarte mult.
- Eu sint Dasu Chapari. Căpetenia satului.

— Da, da — rostesc în cor femeile din preajmă. — E căpetenia noastră.

— Nu știu ce vrei să afli despre **gadaba** — urmează Dasu Chapari — dar am să-ți povestesc ceea ce știu eu și ceea ce am auzit de la bătrîni.

Si începe să istorisească:

...De mult de tot, pe malurile rîului Gadaveri se născură doisprezece frați. Cînd se făcură mai mari, plecară la Jeipur să-și caute neveste. Si se înțeleseră între ei să se statornicească în locul unde le vor găsi. În cele din urmă ajunseră în jungla Iskinda, unde trăia o **asurin**²⁾. Era orfană și locuia singură. Avea urechi mari, dinți și unghii lungi, un nas fără sfîrșit și părul i se revărsa pînă la pămînt. Cu alte cuvinte, era departe de ceea ce se cheamă o frumusețe. Frații

dădură de ea cînd dormea liniștită pe iarbă. Unul dintre ei spuse: „Asurin este înfricoșătoare, totuși este femeie. Să fie nevasta unuia dintre noi!”

Fratele cel mare începu să-i întreb pe rînd: „Vrei să fii bărbatul ei?” Dar fiecare din frați răspunse: „Nu, mă tem. Are să mă mînince”. Atunci fratele cel mare hotărî: „O iau eu de nevastă, dar trebuie să mă ajutați s-o prînd”. Drept care tinerii înșfăcă rădăcinile femeia-demon, îi găuriră urechile și îi trecură prin ele o frînghie. Dar **asurin** nu deschise nici măcar ochii. Abia cînd frații traseră de sfoară, simți și ea durerea și se trezi.

— A-a-a! — exclamă ea bucurată cînd îi văzu pe tineri. De cîteva zile n-am mai mîncat nimic. Acum am cu ce-mi potoli foamea.

Dar frații traseră și mai tare de frînghie și **asurin** începu să urle de durere.

— Nu trageți frînghia — îi imploră ea pe frați — căci n-am să mă ating de voi.

Timp de șapte zile tinerii nu-i dădură nimic de mîncare și **asurin** slăbi mult. Apoi hotărî să se ocupe de chipul ei. Îi tăiară din urechi, îi tunseră părul de pe limbă și îi scurtară dinții. Dar o țineau mereu legată.

— Dezlegați-mă — îi rugă însă **asurin** — vă făgăduiesc că n-am să fug!

Și deveni soția fratelui cel mare. La cîteva timp născu un băiat și o fată. Atunci ceilalți frați îi spuseră fericitului tată:

— Acum ai nevastă și copii, deci trebuie să rămîi aici. Noi plecăm să ne căutăm soațe.

Și plecară nu se știe unde. Copiii acelei **asurin** au devenit primii **gadaba**, străbunii tribului.

Era o vreme cînd regiunea locuită de **gadaba** era acoperită de junglă deasă. La început tribul se îndeletnicea numai cu vînatul și mult mai tîrziu a trecut la cultivarea pămîntului. Abia atunci au luat ființă primele așezări. Satul Machara a fost întemeiat de frații Limbu și Guru Chapari. Locuitorii satului îi socotesc strămoșii lor direcți și multe familii le poartă și acum numele.

Tribul **gadaba** se împarte în trei ramuri sau fratii, cum le spun etnografii: **Paranga gadaba**, **Bodo gadaba** și **Ollora gadaba**. Fiecare fratrie își are căpetenia ei. Dasu Chapari este șeful ramurii **Bodo gadaba**, la rîndul ei fratria se împarte în ginți. **Bodo gadaba** are patru ginți: a tigrului, a ursului, a cobrei și a peștelui.

— Strămoșii se puteau preface în aceste animale cu ajutorul farmecelor — îmi spune Dasu Chapari.

— Dar dv. puteți? — îl întreb eu.

— Uneori da. Numai că am uitat toate farmecele. Eu personal nu-mi amintesc exact nici unul. Dar străbunicul meu le știa bine și se putea preface în urs...

L. Șapoșnikova

¹⁾ Curry — un sos picant indian.

²⁾ Asurin — femeie-demon din mitologia hindusă.

NOUA ZEELANDĂ

„Frizerul“ din Paton

Noua Zeelandă are 53 000 000 de oi și 2 700 000 de locuitori. Cu alte cuvinte, aproape douăzeci de oi pe cap de om. Un record mondial absolut. E firesc deci ca și recordmanul lumii la tunsul oilor să fie tot un neozelandez.

În bogatul program alcătuit de gazde cu prilejul vizitei noastre în Noua Zeelandă, a figurat, bineînțeles, și ferma din Paton a lui Godefroy Bowen, cum se numește recordmanul. Proprietarul ei, un bărbat în vîrstă, dar încă voinic, ne-a ieșit imediat în întâmpinare.

— Ferma mea — a ținut Bowen să precizeze din capul locului — are trei mii de oi. Evident, poate fi socotită mare, deși în cadrul ei nu lucrează decît un administrator și un muncitor. Fără să mă pun la socoteală și pe mine, căci și eu lucrez aici. Tund oile.

Am discutat, firește, despre recordul lui mondial la tuns: 559 de oi într-o zi de muncă de nouă ore. Ne-am amintit, de asemenea, că nu de mult recordul lui Godefroy a fost doborît de un frate al lui — Ivor. Acesta a izbutit să tundă 572 de oi într-o zi. Muncă nu glumă.

Godefroy a ținut să ne demonstreze măiestria. Mai întîi s-a pregătit: a îmbrăcat pantaloni de lucru și un maiou negru — costumul clasic al neozelandezilor care tund oi. Apoi, cu o mișcare bruscă a mîinii stîngi, Bowen a zvrîlit la picioarele lui o oale și imediat, cu dreapta, a virat mașina electrică în lină. Mina înainta încet, dar cu spor, fără mișcări de prisos. Animalul nici nu se clintea, părea că operația îi făcea plăcere.

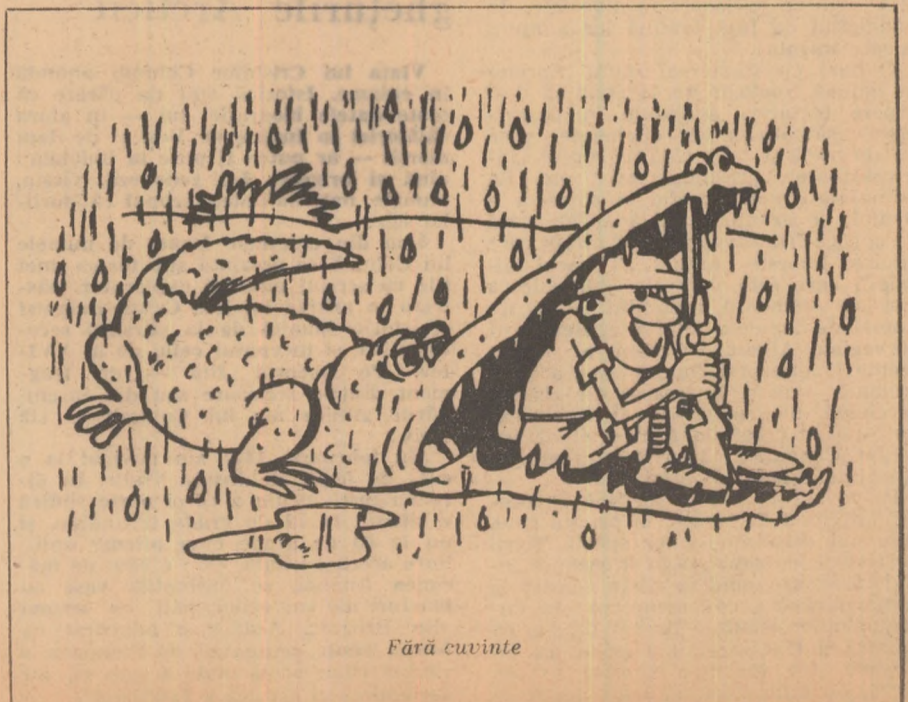
Nici n-am apucat să ne dumerim bine cum stau lucrurile, să fotografiem oala din unghiurile cele mai favorabile, că ea a și fost tunsă. Am privit ceasul; trecuseră doar 68 de secunde. A doua oală a fost văduvită de blană în numai 63 de secunde, iar după aceea s-a întimplat un lucru de necrezut. Bowen s-a legat la ochi și a început să tundă oi.

Cred că e impropriu spus „a tunde”. Bowen nu tunde, nu dă jos lîna pe bucăți, ci o scoate întreagă, ca pe o șubă care cîntărește zece kilograme.

După „ședință”, gazda ne-a invitat să vizităm ferma. Prin fața noastră a început să se perinde peisajul cu care ne obișnuisem deacum: pășuni și garduri din țaruși și sîrmă ghîmpată. Fără ele nici nu-ți poți imagina Noua Zeelandă. De data aceasta însă atenția ne-a fost atrasă în mod deosebit de cîinii uriași, care păzeau turmele.

— Sint kelpy — o corcitură de ciine ciobănesc englez cu ciinele sălbatic australian dingo — ne-a lămurit Bowen. — Ei sint deprinși de mici cu paza turmelor, fiecare specializîndu-se într-o anumită operație. Unii mînă turmele la păscut, iar alții le aduc înapoi la fermă. Cel mai bun cîin sint estimați la o sută de lire, cei obișnuiți la trezeci-cincizeci de lire. Eu am la fermă șase cîini. Ceea ce nu-i mult dacă ținem seama că lucrează o zi da și una nu. O zi de muncă este atît de obositoare pentru ei încît trebuie să li se dea liber... Muncesc așa șapte-opt ani, după care „les la pensie”.

V. Tomoșunas

Fără cuvinte

— Hai noroc și sănătate!
In lumea de basm a cafenelei „Buratino“ (orașul Uhta, R.S.S.A. Komî)

NATURA PROTESTEAZĂ

15 000 de tigri? Prea puțin!

Străbunii noștri ne-au transmis frica de animalele sălbatice și dușmănia față de ele. Dar dacă prima stare de spirit e perfect explicabilă, cea de a doua, afirmă cercetătorul sovietic D. Dejkin, candidat în științe biologice, e cu atât mai nejustificată cu cât poate produce perturbări în echilibrul milenar al naturii.

De pe urma relațiilor prea puțin amicale dintre oameni și lupi, de pildă, au avut de suferit lupii, care au fost exterminați de pe teritoriul întins. Dar o seamă de oameni de știință printre care și un cercetător de la Universitatea din Birmingham, consideră că aceste teritorii ar trebui repopulate cu lupi. Zoologii sînt de părere că în Scoția, de pildă, unde lupii au dispărut încă din secolul XVII, reparația lor ar ameliora calitatea turmelor de cerbi și căprioare, determinînd supraviețuirea numai a exemplarelor dotate cu cele mai bune însușiri fizice.

Nu mai puțin năpăstuiți au fost urșii bruni și leii, astăzi ocrotiți de lege în numeroase țări. Mai mult, se încearcă repopularea cu lei a ținuturilor din care ei au dispărut cu desăvîrșire. În India, de pildă, frumoasele animale au supraviețuit într-un singur loc și anume în rezervația Dzir-Forest. În 1957, însă, trei lei din rezervație (un mascul și două femele) au fost transportați în altă regiune și lăsați în libertate. În momentul de față familia lor a ajuns la zece membri.

O dată cu studierea rolului fiarelor în natură, zoologii au început să descopere trăsături agreabile în „caracterul“ sălbăticiunilor etichetate, pînă nu de mult și prin tradiție, drept „înfricoșătoare“, „respingătoare“ etc. La faima de animal perfid și sîngeros a risului, de exemplu, s-a adăugat aceea de „piscă frumoasă și utilă“, drept care vinerea lui este limitată. „Tilharul tai-galei“, care este voracele gulo-gulo, a fost de asemenea reabilitat — și nu numai de oamenii de știință. Regizorul norvegian Albert Uwessen a studiat vreme îndelungată comportarea acestor animale — care, în treacăt fie zis, nu excelează nici printr-un fizic atrăgător — și a creat un film original, intitulat „Chemarea pădurii“ — un omagiu adus interesantelor vietăți.

Pe ce argumente se sprijină „avocații“ fiarelor? Ei invocă, în primul rînd, pericolul dispariției unor specii. Tigrii de Ussuri, de pildă, s-au împuținat îngrijorător, ajungînd în zilele noastre la numai cincizeci de exemplare; în împrejurimile lacului Balhaș (în partea asiatică a U.R.S.S.) au dispărut în întregime. Un fenomen similar se observă, de altminteri, în toate regiunile

în care trăiesc tigrii. După o statistică întocmită de dr. A. Sludski, numărul tigrilor de pe glob nu depășește 15 000. Aceeași soartă o au și urșii albi. În toate sectoarele Arcticii au fost înregistrați doar 14 000—15 000 de urși albi.

Apărătorii animalelor sălbatice se sprijină în al doilea rînd pe argumente de ordin practic, demonstrînd că exterminarea unor fiare e foarte costisitoare. S-a calculat, de pildă, că în California s-au cheltuit, în 1962, 90 000 de dolari pentru distrugerea coyotilor, în timp ce pagubele pricinuite de aceste carnivore n-au depășit 3 500 de dolari.

Pledoaria în favoarea animalelor sălbatice se face, firește, cu anumite rezerve. Esența ei este combaterea tendinței de exterminare a unor specii și repopularea unor zone cu fiare, după principii științifice.

EXPEDIȚII NECUNOSCUTE

Columb printre ghețurile Arcticii

Viața lui Cristofor Columb abundă în enigme. Istoricii sînt de părere că toate datele biografiei lui — în afara călătoriei în Indiile de Vest și de data morții — ar putea fi puse la îndoială: pînă și originea lui genoveză, vîrsta, numele, naționalitatea, scopul călătoriilor sale.

Una din enigmaticele legate de numele lui Columb se prezintă sub forma unei file cu scrisul marelui explorator, păstrată în arhiva lui Las Casas, umanist și istoric spaniol de sfîrșitul secolului XV și începutul celui de al XVI-lea. Pe această filă — un fragment dintr-o scrisoare sau din însemnările zilnice ale lui Columb — stă scris:

„În februarie 1477 am navigat la o sută de leghe de insula Thule, în direcția unei insule a cărei parte sudică e situată la 73 de grade latitudine, și nu la 63 de grade cum afirmă unii... Spre aceeași insulă, care e cam de mărimea Angliei, se îndreptau vase cu mărfuri ale englezilor, mai cu seamă din Bristol... Așadar e adevărat că insula Thule, semnalată de Ptolemeu, e situată chiar acolo unde a spus el, iar denumirea ei actuală e Friesland“.

Dacă admitem că Thule sau Friesland au desemnat în evul mediu una și aceeași insulă, și anume Islanda, situată între 64 și 67 de grade latitudine nordică, la 71 de grade se află o altă insulă Jan-Mayen, care ar putea fi punctul extrem atins de Columb în expediția lui arctică. Potrivit altor ipoteze, Thule ar fi putut fi Groenlanda.

Oamenii de știință n-au căzut încă de acord asupra zonei geografice despre care vorbește Columb, deși în dispută s-au angajat geografi și istorici din cîteva țări. Un singur lucru pare cert: Columb a navigat în Arctica, în preajma ărmului nord-vestic al Americii, cu 15 ani înainte de descoperirea oficială a Lumii Noi.

E. Albanov

MICA ENCICLOPEDIE

La originea gradelor

Gradul de căpitan a fost introdus pentru întia oară în evul mediu, în Franța. Păstrîndu-și semnificația din limba latină, aceea de șeful trupelor, căpitanul era gradul cel mai înalt din armată.

În armatele germană și spaniolă și-a făcut apariția, în a doua jumătate a secolului XVI, gradul de maior. Purtătorul lui era adjunctul unui șef de regiment. Ulterior a fost adoptat și în alte țări, desemnînd de cele mai multe ori pe comandantul de batalion. Alteori, în Rusia lui Petru cel Mare, de pildă, maiorul era ofițerul cu cel mai înalt rang în statul major al unei unități.

Odinioară termenul de colonel nu era un grad, ci un post. În calitate de grad militar a apărut întii în Germania și Franța, extinzîndu-se apoi și în alte țări.

Noțiunea de general n-a avut inițial existență de sine stătătoare, ci însoțea un alt grad: existau astfel căpitani-general, colonei-general etc. În secolul XVI a început să fie folosit separat în armata franceză.

De origină arabă, cuvîntul amiral a avut semnificația de învingător, șef (de la emir). Începînd din secolul XII a fost folosit în flota venețiană și genoveză în sensul de șef al marinei. În Rusia a fost introdus de Petru cel Mare și a avut patru trepte ierarhice: general-amiral, amiral, vice-amiral și contra-amiral.

Gradul de mareșal și-a făcut apariția în Franța pe la mijlocul secolului XVI, fiind echivalent cu cel de feld-mareșal, în vigoare în armata germană. Tot în Franța și în același secol a fost adoptat gradul cel mai înalt, acela de generalisim, preluat apoi de alte țări. În secolul XVIII Petru cel Mare a acordat acest grad vestitului conducător de oști A. Suvorov.

TRADIȚII

Sute de ani de peregrinări

Un spectacol obișnuit pe drumurile Indiei: caravane formate din care cu două roți, trase de boi, care poposesc din cînd în cînd în preajma satelor. Sînt membrii tribului nomad lohara, fierari din tată în fiu.

În urmă cu mai bine de patru secole lohara trăiau în bogatul oraș Chittorgarh și confecționau arme pentru ostașii rajputani. Intr-o zi orașul căzu în mîinile inamicului și femeile lohara, pentru a nu fi minate în robie, își dădură foc și arseră de vii. Se spune că atunci conducătorul de oști Maharana Pratap și ostașii lui au jurat să nu se adăpostească niciodată sub un acoperiș, să nu doarmă în pat și să nu se folosească de lumina focului pînă în ziua cînd vor recuceri orașul-fortăreață. Alături de ostași, fierarii lohara făcură și ei același jurămint.

De atunci au trecut patru sute de ani și fortăreața n-a fost recucerită. La 6 aprilie 1955 Jawaharlal Nehru a pășit în cetate, în fruntea unei procesiuni solemne a ostașilor rajputani, ocupînd, simbolic, orașul Chittorgarh pentru a-i dezlega de jurămint pe urmașii războinicilor învinși.

Lohara și-au recăpătat astfel dreptul la o viață sedentară. Dar cele cîteva sute de ani de peregrinări au lăsat urme adînci în modul lor de viață. Așa încît după ce și-au sărbătorit „victoria“ intrării în orașul strămoșilor lor, lohara au înjugat boii și și-au reluat viața normală, profitînd de un singur avantaj conferit de dezlegarea de jurămint: acela de a dormi în pat.

Tribul lohara numără peste 100 000 de oameni. Ei sînt buni cunoscători ai istoriei poporului lor și păstrează cu sfințenie legendele trecutului.

O. Plonski

RARITĂȚI

O fotografie de acum 40 milioane de ani

Ospățul obișnuit al unui pește răpitor. Instantaneul a fost surprins cu amănunte demne de un pictor naturalist și reprodus după un „negativ de piatră“, realizat de natură acum 40 de milioane de ani.

Lucrurile s-au petrecut cam așa: în vremurile preistorice, într-un lac de pe teritoriul Americii de Nord un biban înfometat s-a repezit să înghită o scrumbie. Dar și-a calculat forțele greșit și scrumbia i-a rămas, la propriu, în gît. Agresorul și victima s-au dus la fund

și au fost acoperiți de aluviuni. Amprenta acestei întîmplări a fost descoperită întimplător, cu prilejul unor săpături arheologice din sud-vestul statului Wyoming.

N. Vassoevici

NECAZURI COSMICE

Zona tăcerii

Cînd o navă cosmică, întorcîndu-se pe Pămînt, pătrunde în atmosferă, o invăluie un nor de plasmă incandescentă care intrerupe comunicațiile radio dintre pasagerii cosmici și pămînteni. Pe orbitele periterestre această intrerupere durează 3—4 minute. Dar pentru navele ce se vor întoarce de pe Lună „zona tăcerii“ va fi mai lungă (aproximativ 7—11 minute), ajungînd la zeci de minute în cazul revenirii de pe Marte sau Venus. Intreruperea comunicației e întotdeauna neplăcută, dar mai cu seamă într-o etapă atît de importantă cum e aterizarea. Cîteva experiențe cu sateliții artificiali au arătat că „zona tăcerii“, impusă de norul de plasmă ar putea fi redusă prin stropirea materiei incandescente cu jeturi de apă. Dar problema e încă în studiu.

SEISMOGRAFIE

Cutremure provocate de om

În urmă cu o lună, la 11 decembrie, a avut loc în India, la sud-est de Bombay, un cutremur de pământ. El a provocat surprinderea specialiștilor, deoarece regiunea respectivă — plătoul Dekkan — se caracterizează printr-o mare stabilitate. Cercetările efectuate de atunci au dus la concluzia că principala cauză a seismului ar fi barajul de la Koyna și lacul său de acumulare, cu o capacitate de 2,8 miliarde metri cubi. Încă în 1961, cu prilejul intrării apei în acest imens rezervor, s-au înregistrat mișcări ale scoarței.

Nu-i prima oară când mari lucrări de construcție dau naștere unor cutremure. În Statele Unite, în jurul barajului „Boulder Dam”, care reține apa în Lacul Mead, s-au constatat o serie de mici seisme, mai ales cu începerea din 1938, când lichidul acumulat a depășit cifra de 35 miliarde m.c.: peste 6.000 de șocuri s-au produs până în 1945. Cele mai multe din ele nu au depășit gradul 2, dar în 1939 unul a atins gradul 5, iar în 1942, la interval de o lună, s-au succedat două având mărimea de 4,1 și respectiv 4,4 grade.

Concluzii în acest sens este și cazul barajului de la Kariba, în fluviul african Zambezi. Lacul de acumulare inaugurat acolo în 1960 este cel mai mare din lume, având o capacitate de 160 miliarde m.c. Începând din 1962, rapoartele stațiilor seismografice semnaleză din ce în ce mai frecvent Kariba ca epicentru al unor cutremure. Într-o singură zi, la 23 septembrie 1963, se produc patru asemenea mișcări, din care cea mai mică este de gradul 5,6, iar cea mai mare de gradul 6,4 (adică superioară seismului de la Skopje, din 1963). În cele două zile următoare, au loc alte cutremure, de mărimi variind între 5,5 și 6,1. Ultima mișcare a scoarței se înregistrează la Kariba în aprilie 1967, dar cele de mici proporții (sub 3) se succed și astăzi.

Explicația acestor fenomene pare să fie enorma suprasarcină pe care o reprezintă lacurile artificiale pentru scoarța terestră. Un metru cub de apă cântărește în medie o tonă, ceea ce înseamnă că pe terenul subiacent bătărilor se exercită o presiune de milioane sau chiar miliarde de tone. Evident, nu orice subsol reacționează „negativ” la această apăsare. Acolo unde există însă falii geologice, deci așa numitele „linii de slăbiciune”, straturile terestre cedează și se produc seismele.

La originea acestora se mai consideră a fi și alte activități umane.

Zona minieră Witwatersrand, din jurul Johannesburgului (Republica Sud-Africană), este sediul citorva zeci de mici cutremure în fiecare lună. La 8 iulie 1958, în regiunea Makers (R.F.G.), unde se extrage potasiu, s-a produs un cutremur de gradul 5, resimțit pe o rază de 10.000 kilometri.

Un alt exemplu de seisme atribuite omului îl oferă vecinătatea orașului Denver, capitala statului Colorado (S.U.A.), unde, din 1962 până în 1967, s-au înregistrat peste 900 de deplasări ale scoarței, câteva din ele atingând mărimea 5. Acolo nu poate fi incriminat nici un lac de acumulare și nici o exploatare minieră. În schimb, atenția cercetătorilor a fost reținută de un puț adânc de 3.700 metri, în care se evacuează apele contaminate de deșeurile industriale. Urmărindu-se curba pe care o descrie fenomenul, s-a constatat că frecvența cutremurelor este în raport direct proporțional cu volumul apei injectate în puț. La o cantitate de 35 milioane litri pe lună corespunde — după un decalaj de câteva săptămâni — o suită de 85 seisme, în același interval de o lună.

Pentru a se verifica ipoteza, s-a procedat la oprirea introducerii apei în puț vreme de un an (septembrie 1963-septembrie 1964): agitația scoarței a scăzut imediat și într-o măsură considerabilă, fără însă să dispară cu desăvârșire, ceea ce dovedește că a persistat un anumit dezechilibru. Re-luarea „injecțiilor” a fost urmată de o nouă fază seismică.

Din cazuri asemenea celor enumerate, constructorii de mari lucrări hidroenergetice, inginerii mineri și geologii au învățat să analizeze cu o deosebită atenție structura scoarței de pe cuprinsul terenului unde urmează să-și desfășoare activitatea, pentru a evita astfel orice surpriză ulterioară.

Și pentru că în cele de mai sus au revenit în câteva rânduri cifrele care marchează proporția cutremurelor, să amintim că ele sînt trepte ale scării stabilite de Richter și Gutenberg. Gradele se întind între 1 și 9, urmînd o progresie logaritmică. Cu alte cuvinte un seism de mărimea 7 liberează, de exemplu, o energie de un milion de ori superioară unuia de gradul 3. Mărimea 9 n-a fost pînă acum înregistrată de vreun seismograf, dar se presupune că, în 1755, teribilul cutremur de la Lisabona a avut această amplitudine. Pentru a ne da seama de catastrofa pe care trebuie s-o fi prezentat, să ne reamintim că seismul din Alaska (27 martie 1964) a fost numai de gradul 8.

IN LABORATOARE

Cel mai rezistent din lume

Un grup de fizicieni din Harkov a reușit să obțină în laborator două duzini de cristale filiforme de tungsten, a căror rezistență este de 230 de tone pe centimetrul pătrat! Spre a ne da mai bine seama de extraordinara calitate a materialului obținut de cercetătorii sovietici amintim că rezistența cerută de majoritatea structurilor metalice cum sînt căile ferate sau podurile este de 4 tone/cm², iar a oțelurilor speciale de 30 tone/cm². Cristalele de tungsten sînt mai subțiri ca firul de păr așa că structura lor internă nu poate fi observată decât cu ajutorul microscopului electronic. Excepționala lor însușire se datorează faptului că dispun de o structură perfect regulată, cu alte cuvinte monocristalică.

Frigiderul pentru dinți

E cunoscut în lumea oamenilor de știință faimosul efect Peltier potrivit căruia, atunci cînd traversează un conductor alcătuit din două metale puse cap la cap, curentul generează căldură la un capăt și frig la celălalt. Savantul francez nu s-a gândit, însă, atunci cînd a făcut descoperirea, că într-o bună zi ea va fi folosită de dentiști. Frigiderele

construite pe baza efectului Peltier au inconvenientul că nu pot răci decât suprafețe reduse. Neajunsul dispare, însă, atunci cînd e vorba de volume mici cum ar fi, de pildă, implanturile dentare unde, timp de câteva zile, e necesară o răcire în vederea reducerii necesităților nutritive. Ideea de a realiza un frigider Peltier minuscul aparține acad. Ioffe, directorul Institutului de semiconductori din Leningrad. Mulat pe dînte, ingeniosul aparat funcționează cu ajutorul unei baterii pe care bolnavul o poartă asupra lui.

Discul taie metalele

Se știe că oțelurile aliate, fonta și metalele neferoase sînt foarte greu de tăiat cu flacăra alimentată de oxigen, așa că în cazul unor astfel de operațiuni, se recurge la arcul electric. Electrocul se consumă, însă, repede, ceea ce explică și faptul că pînă azi tăierea electrică a metalelor n-a putut fi automatizată. Cercetătorul sovietic A. Vitlin s-a gândit, însă, să înlocuiască electrocul din fir cu un disc turnant, dotat cu mai multe deschizături, prin care să circule aer comprimat. Tăierea este asigurată de un curent alternativ de joasă tensiune, în timp ce aerul comprimat elimină metalul lichefiat. Avantajul noii metode constă în faptul că prețul de cost este de șase ori mai mic decît cel al tăierii cu oxigen și de două ori inferior celei cu fierăstrău circular. Totodată productivitatea crește de aproape zece ori și întreaga operațiune poate fi automatizată.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

I.V.V.E. — București: 1) Orice tratament de recuperare a testiculului atrofiat este iluzoriu la vîrsta dv. 2) Cît privește hipertrofia testiculară normal, nu aveți motive de îngrijorare fiind rezultatul excitației sexuale și al funcției endocrine. Lichidul galben despre care vorbiți este hormonul masculin secretat de niște celule epiteliale din țesutul testicular, așa-zisele celule interstițiale sau celulele lui Leydig.

O. SPERANȚA — Luduș: De vreme ce retrodeviația uterină de care suferiți nu este însoțită, din fericire, și de o obstrucție tubară, puteți păstra intactă nădejdea că, printr-un tratament corespunzător, veți redobîndi fecunditatea. Cum tratamentul hormonal nu a dat rezultate, credem că este necesară o corectare pe cale chirurgicală, după procedeuul Dudley-Stanca. Vă puteți adresa în acest sens Clinicii obstetricale a Spitalului Filantropia din București.

D. D. — Orașul dr. Petru Groza, reg. Crișana: Asupra medicamentului respectiv nu am mai obținut nici un fel de informații suplimentare. Dar probabil că efectul lui se traduce prin crearea unei senzații de deznădejde pentru alcool, la fel ca și emetina sau apomorfină (substanță cunoscută în țara noastră sub numele de Antalcool). O altă substanță folosită în tratamentul alcoolismului cronic și destul de eficace este cărbunele animal (Carbo medicinalis), care se administrează de 3 ori pe zi cîte 3 g (cam 6 pastile pe doză).

STELA R. B. — Răspunsul la întrebările dv. a fost publicat în nr. 50/1967 al revistei noastre.

EMILIANA PIRIU — Com. Șipote, reg. Iași: Ne pare rău că trebuie să confirmăm prognoza radiologului, dar într-adevăr stenoza aortică este o boală congenitală, în general incompatibilă cu o viață îndelungată: cam două treimi din bolnavi mor înainte de 40 de ani. Repausul, evitarea oricărui efort fizic și intelectual și digitalizarea copilului dv. sub stricta supraveghere medicală sînt principalele coordonate ale tratamentului. În cazul unei rezistențe terapeutice este necesară cît mai rapid operația (rezecția stenozei), deși intervenția chirurgicală nu este lipsită de riscuri. Vă sfătuim să vă adresați în acest sens Spitalului clinic Fundeni din București.

GOGU S. — București: 1) Sîntem bucurători că sfaturile noastre v-au ajutat. Pentru un tratament competent vă puteți adresa cabinetelor de consultații urologice ale Policlinicii speciale din strada Negustori. 2) Antibioticele pot fi luate pe gură (Tetraciclină sau Cloramfenicol, eventual Metronidazol, în cazul cînd în secreție se găsește Trichomonas). 3) Băile calde de șezut trebuie să aibă o temperatură de 45°, la care se va ajunge începînd de la 37°. Se mai pot folosi clisme fierbinți cu ceai de mușețel. 4) Mai rar, firește.

VOINESCU CRINA — Com. Voinești, raion Tîrgoviște: Citiți răspunsul dat sub Simona-Buzău în nr. 48/1967 al revistei. Scrisoarea dv. ne-a mișcat profund, dar în spiritul sincerității care ne animă în relațiile noastre cu cititorii trebuie să vă spunem că, după părerea noastră, copilul a murit imediat după naștere datorită bolii hemolitice moștenite de la dv. care sînteți Rh negativă. Dat fiind că așa-numita izoimunizare se accentuează cu fiecare nouă sarcină, riscul letalității va spori și mai mult la o nouă sarcină.

CAMELIA — București: După părerea noastră, cauza frigidității se datorește cel puțin în parte și leucoreei cronice, pe care nu ați tratat-o la timp. Este totuși necesar un examen al secreției pentru a se exclude ipoteza unei infecții cu Trichomonas sau levuri (Candida), în funcție de rezultatul căruia se poate preciza conduita de tratament.

MARIA CORDOȘ — Arad: Tulburările pe care le relatați nu sînt decît manifestări subiective ale sindromului de menopauză, cu o durată mai mică sau mai mare, în funcție de psihicul femeii. Tratamentul hormonal cu progesteron, foliculină, testosteron sau testololan trebuie făcut sub controlul medicului endocrinolog.

AURICA — Arad: Sindromul de hiper-corticism metabolic sau boala Cushing se însoțește, printre alte manifestări (obezitate cu distribuție predominantă la trunchi, striuri și atrofie cutanată, hirsutism, hipertensiune arterială etc.), și de o permanentă stare de oboseală și astenie psihică. Hormonoterapia cu corticoizi de sinteză, cum este Superprenolul sau Supercortizolul, röntgenterapia, regimul alimentar de slăbire, vitaminizarea cu vitaminele B₆, C și K, în fine în ultimă instanță intervenția chirurgicală (hipofizectomia sau suprarenalectomia, în funcție de natura sindromului de hiper-corticism) reprezintă indicațiile majore ale tratamentului de lungă durată, care se aplică sub supraveghere medicală.

Reînnoiți-vă
abonamentul
la

VEAC
NOU

Prețul unui abonament:

pe un an lei 40
pe șase luni lei 20
pe trei luni lei 10

PREFERAȚI

GARNITURA „LĂMIȚA”

ELEGANTĂ
CONFORTABILĂ
ȘI SOLIDĂ
PRODUS AL
ÎNTRERINDERII

I PROFIL

„Măgura Codlei”

Un supărat consecvent

O poveste banală

Din fericire, sau poate din păcate, depinde cum o iei, Omulețul caraghios era din lemn. O jucărie cu picioarele prea lungi, cu nasul prea lung, cu părul roșcat și creș și cu șapcă pe cap. Dar toți îl iubeau pentru că era bun și vesel. Atât de bun și de vesel, încât l-a remarcat și Păpușa care, deși produsă în serie, era frumoasă: o blondă sveltă, cu gene lungi.

S-au cunoscut și s-au iubit. Persoanele rezonabile vor obiecta, poate, că nu se cade ca jucăriile să se îndrăgostească, pentru a nu da exemple rele stăpînitorilor lor. Poate că au dreptate, dar de cînd e lumea dragostea nu ține seama de opreliști. Treaba ei e să pice din senin și apoi... pas de te descurcă de e bine sau nu.

Uite așa a picat și de data asta și a tras atît de bine sforile încît, în orice joc, Omulețul caraghios și Păpușa nimerneau întotdeauna alături. O zi alături, a doua zi la fel. Au vorbit de una, de alta, pînă cînd au înțeles amîndoi că dragostea e pe undeva pe aproape, foarte aproape.

Așa a început. Păpușa i-a mărturisit Omulețului că visează de mult la o dragoste mare. E adevărat că și-l închipuia altfel pe alesul inimii ei: înalt, bine făcut, cu păr negru, ondulat, ținînd în mînă fie o armă, fie un instrument muzical. Dar ce să-i faci? Se întîmplă să visezi una și să ți se împlinească alta. Ba se întîmplă chiar destul de des. A visat un erou, dar l-a întîlnit pe Omulețul caraghios, cu picioarele prea lungi, cu nasul prea lung, cu părul roșcat și creș și cu șapcă pe cap.

Omulețul a ascultat mărturisirea Păpușii și s-a înfrînat. Cu el lucrurile se petrecuseră invers. El nu-și făcuse iluzii, nu îndrăznise să viseze la o dragoste mare, dar cînd a văzut-o pe Păpușă a înțeles îndată că e Ea. Punct.

Păpușa s-a gîndit cit și-a gîndit apoi a spus:

— Știi? Am o idee! O să te transform! Chiar așa! La oameni ar fi complicat, dar la noi, jucăriile, e simplu de tot. Ce-ți trebuie un nas așa de lung?

— Nu știu, nu m-am gîndit la asta...

— Hai să-l tăiem!

— Bine, dar... m-am învățat cu el!

— Orice învăț are și dezvăt. Dacă mă iubești cu adevărat, o să fii de acord.

Puțină răbdare și o să te fac așa cum te-am visat. Curaj!

După cîteva zile toți păreau nedumeriți. Unde dispăruse favoritul lor, bunul și veselul Omuleț caraghios, cu picioarele prea lungi, cu nasul prea lung ș.a.m.d.? Îi luase locul un străin cu nasul acvilin, cu părul negru și cu o pălărie elegantă.

Păpușa a fost fericită pînă seara, cînd a oftat și a spus:

— Știi, nu ești chiar așa cum mi te-am închipuit. Ar mai trebui să schimb ceva.

Uite, de exemplu...

A mai făcut o mică modificare și din nou s-a simțit fericită toată ziua. Iar seara...

După o lună Omulețul a declarat:

— Nu mai pot să îndur. Vreau să redevin cel care am fost. Lipește-mi nasul la loc...

După cum era și de așteptat. Păpușa s-a revoltat și i-a ținut o scurtă prelegere pe următoarea temă:

— M-am gîndit numai la binele tău.

Tu în schimb nu te gîndești la mine de loc. Ai rămas în urmă, nu ții pasul cu timpul. Nu mă iubești...

În încheiere Păpușa a izbucnit în plîns.

Omulețul a vrut să-i spună ceva duios dar a privit în jur și n-a mai văzut-o.

Nu pe Păpușă, ci dragostea. Acea dragoste care — vă amintiți? — picase din senin. Poate că nu plecaseră departe, pentru că era încăpăținată de felul ei și nu-i plăcea să dispară cu una cu două.

Se ascunsese, probabil, pe undeva prin apropiere. Dar Omulețul era prea obsedat de ideea de a-și recăpăta vechea înfățișare, iar Păpușa... Păpușa a consimțit în cele din urmă să facă o încercare, dar nici el, nici ea nu-și mai aminteau exact cum arătase Omulețul odinioară.

...Ați spus ceva? Că nu e nimic de ris în toată povestea asta? Dar unde scrie că jucăriile sînt făcute numai pentru distracție?

B. Vinogradov

S-au certat
Desen de V. Bilnikin

Bunicul meu a fost superstițios

— Nu-i pot suferi pe superstițioși, îmi spuse prietenul meu. Cu atît mai mult cu cît am crescut într-o atmosferă de spiritism, magie și alte prostii de felul ăsta. Nu poți să-ți imaginezi cum mă căleau pe nervi toate astea și ce urme adînci au lăsat în sufletul meu de copil.

— Te înțeleg, i-am răspuns compătimitor. Eu, de pildă, mi-am petrecut copilăria printre butoaie cu varză murată și alte bunătăți.

— Cîtă deosebire! La mine acasă vampirii, strigoii și tot soiul de duhuri făceau parte din familie. Bunicul meu a fost cel mai superstițios din toți.

— Cum se face că ai reușit să rămii cu picioarele pe pămînt? În aceste condiții pușini ar fi rezistat.

— Așa e! Dar am reușit să-mi înfrunt rubedeniile numai datorită neștrămutatelor mele convingeri materialiste. Din leagăn am crezut în materie, în atotputernicia legilor naturii și, firește, în rațiunea umană.

— Și ce spunea bunicul?

— A, era grozav de furios, surise prietenul meu. Invoca toate puterile cerului, pămîntului și infernului, doar-doar îmi va schimba convingerile. Dar m-am ținut tare.

(După „Nedelea“)

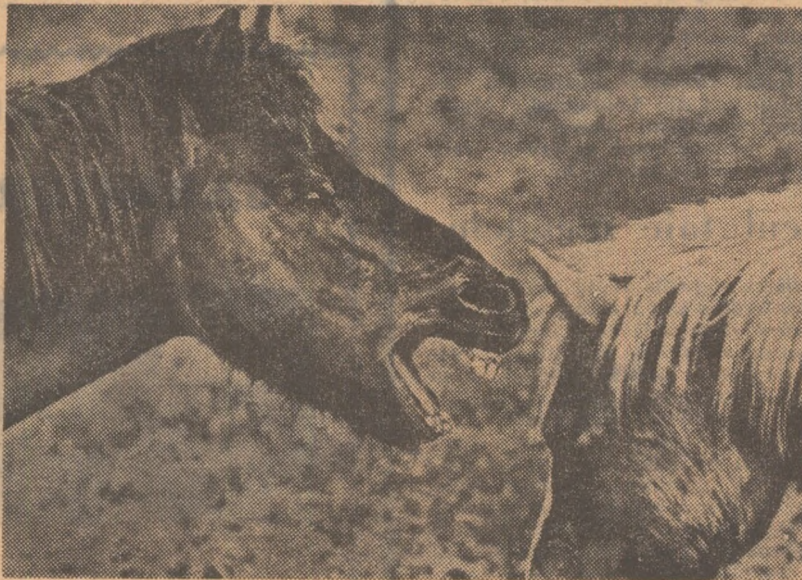
Optimistul
Desen de E. Gorohov

Marșienii sînt îngrijorați

Un marșian emoțional năvăli la vecinul lui.

— Curată nenorocire! se vîntă el. Pămîntenii au de gînd să ne descifreze secretele!

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

— De cîte ori ți-am spus, fetița mea, să nu te duci cu minjii în pădure!

(După „Nedelea“)

Vecinul făcu un gest a lehamite!
— De ce te-ai speriat? Stația lor cosmică va sosi la noi peste două luni. Cîte nu se pot întîmpla pînă atunci!

— Lasă că știu eu ce spun! Chiar acum am recepționat prin radio un chestionar la care sîntem rugați să răspundem.

— Și dacă nu răspundem?

— Imposibil. Putem avea neplăceri.

— Hm... Și ce scrie în chestionarul ăsta?

— Prima întrebare: există viață pe Marte? Ce să le răspund?

— Răspunde-le că nu de viață ducem noi lipsă.

— Just. Mai departe: cum stați cu aprovizionarea cu oxigen?

— Păi, cum să stăm? Doar n-o să ne apucăm să ne vîicărîm. Spune-le, totuși, că aprovizionarea mai șchioapătă pe ici pe colo.

— Să nu-și închipuie cumva că la noi se fac afaceri cu oxigenul.

— N-au deaît să-și închipuie tot ce poftesc. Poate că așa or să aducă cu ei un transport de oxigen.

— Ca să facă speculă?

— O să-l confiscăm. Zi-i mai departe.

— Îi interesează dacă pe Marte sînt canale.

— Sînt cu duiumul. Cu magazinele de confecții stăm mai prost.

— Mă întreb dacă-și înțelege răspunsul nostru. Poate că ei nu poartă haine de gata.

— Atunci ce poartă?

— De unde vrei să știu? Ce sînt eu, scriitor de romane științifico-fantastice? Se prea poate ca pămîntenii să trîtască într-un mod pe care noi ni-l putem imagina. Noi, marșienii, n-avem să avem un orizont îngust. În Univers pot exista cele mai variate forme de viață.

— Ai dreptate. Altă întrebare!

— Urmează ceva cam delicat. Cum stau marșienii cu producția de filme?

— Trebuie să le răspundem cinstit că mai avem și filme schematice, care nu reflectă problemele actuale în toată varietatea lor, și că în legătură cu această stare de lucruri am și convocat trei consfătuiri, care nădăjduim că vor avea rezultate pozitive.

— Așa-a-a... Îi mai interesează activitatea noastră editorială.

— Cu întrebarea asta scăpăm ieștin: edităm mai cu seamă clasici.

— Altă întrebare: cum stăm cu mijloacele de transport?

— M-mda... Cred că trebuie să recunoaștem că se mai întîmplă accidente și că se mai dau amenzi.

— Crezi oare că navii pămînteni vor înțelege despre ce e vorba?

— Treaba lor! Treaba noastră e să răspundem sincer la chestionar. Să adăugăm, așadar, că luptăm împotriva alcoolismului, că selecționata noastră de fotbal mai joacă uneori sub nivelul ei, că unii tineri sînt obraznici, că moda feminină este capricioasă, că marșienii sînt nervoși, ospătarii îndolenți și medicii supraaglomerați. N-or să priceapă o boabă, dar nu-i nimic, fiecare planetă își are condițiile ei specifice de viață.

— Eu nu sînt chiar atît de pesimist. Poate că pămîntenii ne-au depășit, poate că ei au o civilizație mai veche și știu mai multe decît ne închipuim noi. Poate că au lichidat bolile!

Celălalt căzu pe gînduri, pe urmă spuse emoționat:

— Ascultă! Ce-ai zice dacă pămîntenii ar veni la noi cu medicamente noi, cu metode noi de tratament? N-ar fi grozav? Poate că vor reuși să ne vindece de păcătoasa asta de boală cu care ne luptăm zadarnic de mii de ani!

— Care boală?

— Cum care? Giuturaiul!